

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Третото продолжение на Стотата седница на Собранието на Република Македонија, одржана на 6 март 2002 година

Седницата се одржа во Собранието на Република Македонија, сала I, со почеток во 13,30 часот.

На седницата претседаваше господинот Оломан Сулејмани, потпретседател на Собранието на Република Македонија.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Дами и господа пратеници, Бидејќи немаме претставник од Владата, а по првата точка треба да имаме претставник од Влада, а не зависи до кворумот, седницата ја прекажувам за 15,00 часот.

(По паузата)

Седницата започна во 15,40 часот.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Ги молам пратениците да седнат на своите места.

Ги молам службите да ги повикаат пратениците кои се надвор од салата.

Ги молам службите да го утврдат точниот број на пратениците, за да видиме дали имаме кворум за работа.

Мислам дека се исполнети условите за да почнеме со работа.

Продолжуваме со работа.

Во салата се присутни 61 пратеник.

Продолжуваме со работа по 100-тата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратеникот Стојан Андов ме извести дека од оправдани причини не е во можност да присуствува на седницата.

Бидејќи немаме претставник од Владата за точките 1 и 2, односно 3 и 4, ќе поминеме на точката 5.

Минуваме на точката 5 - Предлог на закон за спречување на корупцијата.

Предлогот на законот и извештајот на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам општ претрес.

Молам, кој бара збор?

МЕРСЕЛ БИЉАЛИ:

Господине потпретседателе, ако може вака по точка 7, 8 и 9, тие се предлози за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високо образование, со Предлог на закон.

Трите точки вака гласат. И ние како пратеници за да можеме да дискутираме и да расправаме по точките, треба да знаеме кој е предлагач. Така што, молам службите да ја дистрибуираат оваа информација во однос на точката 7, 8 и 9, да ни кажат кои се предлагачи на овие три точки за да знаеме да се определиме при расправата.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Благодарам господине Мерсел Биљали, кога ќе стигнеме до точките, ќе ги известиме.

Дали некој друг бара збор?

Има збор министерот за правда, господинот Иџет Мемети.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Почитуван потпретседател, почитувани дами и господа пратеници,

Донесувањето на Законот за спречување на корупцијата претставува навистина заложба за подигнување на одговорноста на носителите на јавните функции, создавање на превентивни механизми за спречување на казнените дела поврзани со корупцијата, како и враќање на довербата на граѓаните во извршувањето на јавните овластувања и воспоставување на предуслови за целосно профункционирање на правниот систем и владеењето на правото. Основна цел на овој закон е создавање на превентивни мерки и контролни механизми поставени во линиска поврзаност еден со друг преку обврски, забрани и контроли, се со цел да се попречи евентуалната појава на корупцијата. Основно подрачје за примена на законот е јавниот сектор и тоа политичките партии, изборите, вршењето на власта и управувањето со државните работи, јавните претпријатија и претпријатијата што располагаат со државен капитал и друго.

Едно од најзначајните прашања кои се уредуваат со овој закон е воспоставувањето на посебно тело, односно орган како што е Државната комисија за спречување на корупцијата. Имено, Државната комисија има за цел да ја зајакне улогата на превентивните механизми со покренување на

иницијативи, мислења и предлози за сузбивање на корупцијата од една страна, и остварување на непосреден увид во работењето на носителите на јавните функции и соработката со другите надлежни органи. Во Законот не помалку се значајни прашањата за финансирање на политичките партии, забраната на вршење на друга дејност, или должност на носителите на јавните функции, обврска за пријавување на постојниот имот и за промена на имотната состојба, како и забрана за вработување на родници и примање подароци, злоупотреби при јавните набавки и слично. Сметаме дека со донесувањето на овој закон, значи на законот за спречување на корупцијата нема да се запре и да се анулира во целост ова зло на денешницата. Но, секако значително со донесувањето на овој закон секако значително ќе придонесеме за започнување на целосна изградба на државната стратегија, како на нормативен, така и оперативен план за сузбивање на корупцијата и хармонизација на домашното законодавство со законодавството на Европската унија и меѓународното казниво право.

Ова што го изнесов предложениот текст на закон го нуди и предлагаме Собранието да го донесе законот.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Дали некој друг бара збор?

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине потпретседателе, почитувани пратеници, со предлогот на закон за спречување на корупцијата го заокружуваме таканареченото антикорупциско законодавство, бидејќи тоа антикорупциско законодавство беше една од ударните теми на коалицијата која беше на власт и на една од првите собраниски седници беше започната таа иницијатива. Деновиве сме сведоци на примената на законот за перење на пари и со донесување на овој закон го заокружуваме тој, како што истакна министерот, нормативен дел, превентивен дел.

Интересно е прашањето што овој закон се донесува пред истекот на мандатот, иако беше најавен, иако собраниските фази ги помина благовремено. Сега пред истекот на мандатот на оваа коалиција на власт ни се нуди законот кој во својата содржина, ќе искажам одредени

недоследности. Би сакал да укажам, и парламентарната група на СДСМ и ние укажувавме дека има потреба од овој закон во сите фази и сите пратеници и работни тела се залагаа што поблаговремено да се донесе и за да имаме негово реализирање и ефекти. Затоа би сакал да кажам дека треба да се посвети поголемо влијание врз основа на реализација на одредбите, бидејќи во средствата за јавно информирање оваа Влада не му посветува доволно внимание во делот на реализација, особено на искуството на законот за перење на пари, бидејќи тој е конституиран, таа дирекција во Министарството за правда, но вработени се еден до двајца млади и неискусни луѓе.

Би сакал да истакнам дека овој закон ќе се однесува барем на делот на јавните личности од идниот парламентарен состав, нема да се однесува на делот на нас барем пратениците во одредени одредби во кои би биле утврдени одредени елементи пред се на анкетните листови во однос на неоснованото збогатување и други елементи во својата содржина, а од одредени елементи, односно таканаречениот казнен дел, или каздно правната репресија нема никаква дилема за оние кои го прекршиле законот, кои оствариле одредени отстапувања, сигурно ќе важат и одредбите од овој закон. Тоа го тврдам бидејќи особено одредбите кои ја регулираат примената на овој закон, односно преодните и завршните одредби на овој закон, утврдуваат дека после влегувањето на сила на закон во рок од шест месеци ќе ја формираат државната изборна комисија и исто така во рок од шест месеци Владата на Република Македонија ќе го донесе и актот за содржината и формата од член 33 став 4, тоа е анкетниот лист.

Покрај се она што не би сакал да мислиме дека барем јас, така е темпиран влегувањето во сила што никако да нема правни дејства и санкции на јавните личности, функционерите од овој парламентарен состав и од оваа владина коалиција. Бидејќи основното подрачје на примена на овој закон се однесува на јавниот сектор, политичките партии, изборите, вршењето на власта и управувањето со државните работи, јавните претпријатија и претпријатијата што располагаат со државен и општествен капитал, вршење на работа во здравство, образование и јавно информирање и други

дејности од јавен, односно посебен општествен интерес. Исто така, влегува во делот на приватниот сектор, но со одредени ограничувања во делот на вршење на јавната функција, конфликт на интереси, неспоивост на одредена функција со друга функција.

Јас би сакал да истакнам дека ќе го поддржиме овој закон, но овој закон за да влезе во примена, да има оперативност имаме поднесено и еден амандман, бидејќи за формирање на членови на државната изборна комисија не се потребни шест месеци. Во никој случај не можам да сфатам зошто на Владата на РМ за формирање на државна комисија за спречување на корупцијата и се потребни шест месеци. Државната комисија е составена од седум членови кои се избираат од редот на истакнати стручњаци од областа на правото и економијата и кои уживаат углед за вршење на функцијата. Затоа, амандманот во рок од месец дена, или 30 дена од влегување во сила на овој закон Владата на РМ да ја формира државната комисија за спречување на корупцијата.

Другото важно прашање, на Владата и требаат шест месеци да го формира анкетниот лист. Анкетен лист на кој носителите на јавни функции кои претходно ги наброив треба да ги пријават своите имотни состојби. Мислам дека нема никаква логика. Затоа амандманот се однесува и на тој дел. Тој е наједноствен подзаконски акт што би можел да се состави и мислам дека е веќе составен во Министерството за правда и да се објави во Службен весник и да почне законот да се применува. Сакале, или не сакале, оставаме една недоверба од страна на Владата, од страна на владеачката коалиција дека нешто сакаат да се избегне, нешто сакаат да се скрие. Дали е тоа така, или не е така, јас не можам да утврдам. Но, постои сомнеж, а од сомнежот поопасно нема ништо.

Мислам дека решенијата во однос на корупцијата би можеле да зборуваме многу, можат да бидат и на поинаков начин решени, но сметам дека и ваквото решавање, ваквото регулирање дава основна можност за превентивни мерки, за мерки кои ќе се тргне на патот за спречување на оваа најсериозна закана за правната држава, односно закана за владеенето на правото, што значи и директна негација на самата суштина на постулатот.

Наместо да владее правото и неговите норми, владеат поединци раководени од користољубиви цели.

Би завршил со апел, доколку амандманот се прифати, ќе имаме одредена верба на овој Парламент дека сака да расчисти со ова најголемо зло на сите држави, особено на државите во транзиција. Инаку, ќе остане сомнежот дека овој парламентарен состав целокупната работа и борба против корупцијата, со тоа што овој закон го понуди и ќе го усвои на истекот на својот мандат, не сакаше да влезе во борба против корупцијата и спроведување на законот ќе го пренесе на другиот парламентарен состав, не решавајќи ги превентивниот начин. И ќе повторам и ќе завршам со тоа, додека казнено - правната репресија на делата корупција останува во сферата на казненото законодавство. Додека со овој закон се регулирани само одредени прекршоци конципирани како деликти, таканаречени деликти, пречки, односно дела кои што се состојат во повреда на одредени забрани, или обврски за поставување на лицата на посебна службена, или друга позиција. Затоа истакнувам дека за овој закон ќе гласам и барам да се подржи амандманот со цел за она претходно што зборував, да имаме реализација и со свој пример да им покажеме на другите носители на власта дека ќе почне да се применува правната држава и владеене на правата.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Пред да му дадам збор на господинот Златко Стојменов, уште еднаш колеги пратеници ве потсетувам, тече собраниската расправа. Ве молам да помогнеме сите, бидејќи пратениците зборуваат, да ја следиме седницата, бидејќи тоа се наши колеги.

ЗЛАТКО СТОЈМЕНОВ:

Јас ќе бидам краток во подршката на овој закон. Веќе го подржавме и на Комисијата за внатрешна политика и одбрана. Меѓутоа, морам да искажам покрај радоста што овој парламентарен состав ќе донесе еден ваков состав, кој ние како пратеници, јас лично и мојата пратеничка група го баравме да се донесе подолго време, уште одамна. Морам да изразам разочарување дека овој закон го донесуваме три години, дека ние како пратеници за еден месец успеавме да го промениме Уставот и да извршиме уставни промени, 30% од Уставот да промениме. Донесовме еден закон за локална самоуправа кој се носи

со години во развиените земји по итна постапка. Еве, сега во Парламентот се предлага и закон за амнестија по итна постапка, а овој закон го донесуваме во три фази, три години. Навистина е една недозволива лежерност која сугерира на тоа дека сепак не беше случајна оваа лежерност, дека сепак мнозинството можеше по итна и кратка постапка да го донесе овој закон ако сакаше да биде на сила за време на владеењето на оваа Влада, посебно ако се знае дека Македонија е на врвот на скалата на земјите со корупција. Апсолутно разочарувањето за мене е уште поголемо што уште повеќе се одолговлекуваше овие три години и што има одредби, да не се повторувам со претходниот говорник, кои укажуваат на стапување на некои, на вистинско функционирање на законот во еден подолг период во иднина. Нема оправдување на ваква корупција, на вакви трансакции, на ваква криминална приватизација во оваа држава што овој парламентарен состав кој овој закон го почна во 1998 година да го завршува во 2002 година. Тука е моето разочарување, тука е она што се вика тенденциозност на власта, слабост на власта и за мене намерното одолговлекување на овој закон кој требаше да биде барем каков, таков браник во однос на ова што се случуваше сите овие години во Република Македонија. А не да се случи во овие три години во Република Македонија корупција, се случија тешки, тешки криминали, без постоење на вакви убави законски проекти кои беа предложени на почетокот и ветени пред бирачите дека ќе се донесат. Минатото не се враќа. Корупцијата сторена за овие три години не се враќа, таа ќе биде на товар на Владата која одолговлекуваше со донесување и на мнозинството кое не сакаше по итна постапка ваков закон да донесе, наместо закон за локална самоуправа и многу, многу закони кои поминаа, 95% од законите поминаа по итна постапка. Јас во сите форми како што е и во секаков терк ќе го прифатам овој закон. Меѓутоа, сите амандмани што ќе бидат во смисол на забрзување на стапување и прогресија на забрзување на подзаконските акти и на се она што се вика оперативно со законот, ќе ги подржам и ќе гласам за нив.

Сметам дека има некои недоречености, меѓутоа, постоењето на Комисијата кога ќе се формира ќе ги дорече овие отворени прашања кои можат да се толкуваат и така и така во законот. Меѓутоа,

горчливиот вкус во устата при донесување на овој закон за високото ниво на корупцијата во РМ, за случениот криминал додека се донесуваше три години овој закон и за многу поголемите законски проекти кои беа донесени по итна постапка во РМ останува и на душа го носи мнозинството и Владата на РМ.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За збор се јави господинот Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господине потпретседателе, почитувани колеги, господине министри, очекував искрено, а можеби по овие неколку дискусии дека ќе се отвори расправа по една од најжешките теми која, претпоставувам не е преокупира не само нас како Република Македонија, туку е и проблем на глобален план би рекол на планетарен план, корупцијата е еден од најизострените проблеми.

Исто така морам да кажам на почетокот дека актуелната Влада свесно се одлучи да не го спроведува односно да не учествува во спроведувањето на ваков деликатен закон. Не случајно сега во него има одредба дека Законот практично ќе функционира после септември, доколку успееме да го донесеме на денешната седница. Значи шест месеци по донесувањето на овој закон и неговото влегување во сила, што значи некоја друга нова влада ќе го спроведува овој закон.

Оваа Влада не сакаше да ги вади врुकите костени од жарот. Претпоставувам од политички аспект исправна оценка затоа што корупцијата во Република Македонија никогаш не била на повисоко во изминатите можеби од 1948-1949 до денешен ден, затоа што немало такви услови. Јас би сакал да говориме низ призма на бројки, па да се демантираме ако тие не постојат. Владата многу мудро оцени дека станува збор сепак за општество кое е во транзиција. Теоретичарите транзицијата ја нарекуваат премин кон демократијата. Ако е премин кон демократијата тоа е недефиниран систем на односи во кои може да се однесува спротивно на законот, на традицијата, на правната држава, па ако сакате и правната култура. Значи, во транзицијата се правеше приватизација, трансформација на капиталот од општествен - државен и тн. Во транзицијата нема прецизни закони, во услови на транзиција немате професионално судство, самостојно, независно, немате ниту професионална и независна администрација кои се основните предуслови за спроведувањето на еден закон и се разбира

за конечно одлучување во функција на правото. Значи, не случајно на почетокот рече мојот колега Гештаковски од мојата пратеничка група од ова парламентарно мнозинство најмногу поени на изборите стекна и една од причините зошто победи на изборите што јаваше на бранот на корупцијата на претходната власт. Сите објективни луѓе во Република Македонија очекуваа ако веќе на таков бран дојдоа на власт најжестокото да се спротивстави и бори против корупцијата. Што се случи? Актуелната влада на почетокот на својот мандат утврди предлог за донесуваше на закон и објективно сите ние и опозицијата и граѓаните во Република Македонија очекуваа што побрзо да го донесе законот. Одредбите од овој закон да важат и за носителите на функциите на актуелната власт, се разбира. Владата свесно се определи законот да не го спроведува. Значи овие одредби кои според мене апсолутно кореспондира со светските стандарди во борбата против корупцијата ги содржи сите модерни институти за борбата против корупцијата и заслужува поддршка, лично јас го поддржувам со некои корекции се разбира само одат во функција на подобрување на текстот и законот треба да влезе во нашиот правен систем бидејќи на многу современ начин уредува многу прашања но кои за жал за оваа власт и оваа влада не се однесуваат. Таков правен инструментариум нема и од тоа нема бегане.

Јас би сакал да слушнам од моите колеги од парламентарното

мнозинство зошто е направено така, зошто свесно се бега обврските да не се однесуваат и на актуелната влада и на носителите на функциите кои се денеска во Република Македонија.

Би било добро околу тоа малку да поразговараме или можеби чекаат во следниот мандат тоа да се рефлектира. Еве како една провокација од парламентарното мнозинство да слушнеме некои погледи во врска со ова дали не е навистина свесно изигрување на основната политичка стратегија на кој бранови оваа влада дојде односно оваа влада доби поддршка, и овие политички партии што сега го прават парламентарното мнозинство и ја добија поддршката.

Овој закон сам по себе не може да направи многу, нема да направи чуда во отстранувањето на корупцијата. Држави со многу поголема правна култура, традиција, а би рекол и со парламентарно искуство тво денеска спаѓаат во редот на многу корумпираните земји. Последните години

имате многу министри во Англија, Италија, Франција, дури цели влади паднаа, во Јапонија падна на прашањето на корупцијата. Тоа е многу чувствително колку е побогата земјата, корупцијата е поголема. Бројките профитот е многу поголем, а во наши размери е сепак многу значајно. Значајно е затоа што мноштво носители на државни функции во Република Македонија имаат приватни фирми, фирми на свои блиски роднини, членуваат во многу управни одбори, пратеници од ова Собрание исто членуваат во управни одбори што според овој закон е недозволиво инкопатибилно, неспоиво, претпоставувам дека е тоа практичниот интерес на многу колеги пратеници кои не сакаат овој закон да стапи во сила порано отколку да ни истече мандатот. Многу наши колежки учествуваат во управните одбори на јавните претпријатија каде се прекршуваат профитите. Има фирми кои директно од основачи политички партии кои стекнуваат огромни профити за партијата, а кои паѓаат под удар на овој закон. Ако законот е на снага тоа неможе да се прави. Би било добро навистина да поразговараме зошто дури сега на крајот на мандатот владат; се определи овој закон да го стави во функција. Морам да кажам и самокритично ова во ниеден случај и нас како опозиција и другите пратеници не ослободува од одговорност бидејќи можевме и ние да го предложиме овој закон. Секој од вас ќе ни го постави логично прашањето па добро вие можевте да го предложите тој закон, бидејќи содржината беше утврдена како Предлог за донесување на закон, апсолутно тоа стои само квалитетна е разликата помеѓу она што го предлага опозицијата и она што го предлага парламентарното мнозинство. Ниту една иницијатива која има битно влијание на правниот систем предложена од опозицијата не е изгласана од парламентарното мнозинство. Еве кажете една иницијатива од опозицијата, на овој план говорам не зборувам за ситни промени на закони што парламентарното мнозинство ги поддржа. Напразно беше иако правевме обиди тоа да го направиме ако Владата или парламентарното мнозинство не се расположени да донесат еден закон ќе остане и натаму во свертата на интересот на парламентарното мнозинство. Говорам сепак за свесното одбегнување на власта да излезе со еден закон кој директно ќе ги засегне носителите на функциите токму на таа власт и луѓето кои имаат огромни профити кои ги стекнуваат заради тоа што се имплементирани токму во власта. Се прекршуваат носители на јавни функции во

царина, во управи за приходи, сопствени фирми со државни претпријатија, сето тоа со овој закон се санкционира и ако се донесеше законот веројатно тие луѓе не можеа да бидат на тие функции.

Да заклучам, законот е добро што го носиме сега, меѓутоа ефектот на спроведувањето на овој закон не може да се однесува на оваа власт, не може да се однесува на луѓето кои се на функција од ова парламентарно мнозинство.

Второ, мислам дека приоритетно прашање покрај оние институции што се формираат со овој закон треба да биде за Владата, за министерството да направи приоритетни закони кои ќе треба да се изменат за да може овој закон практично да се спроведува или да се дополнат или да се усогласат мноштво закони како што се Кривичниот законик, Законот за трговските друштва, кривичната постапка, државната управа мора да се усогласат со овој закон за да биде спроведлив. Инаку нема шанса да биде спроведен.

Трета слабост на спроведувањето на овој закон кај нас ќе биде во секој случај отсуство на правна традиција во спроведувањето на законите. Не говорам само за овој, туку за мноштво други закони. Прво менталитетот на нашиот човек е таков ќе бара дупки во законот па после начинот да го спроведува. Говорам за менталитетот на нашиот човек оној што треба да го спроведува законот. Ако овој закон комплементарно не се погледа заедно со сите други закони кои одат во функција на спречување на корупцијата сам по себе законот нема да има никакви ефекти.

Четврто, што мислам дека е битно а кое многу зависи од нас пратениците, власта неколку пати констатиравме во нашите разговор настани и дискусии, власта е минлива и менлива категорија, меѓутоа државата, институциите треба да останат константни, треба да останат наша грижа. Со ова сакам да кажам дека имплементирањето на политичка или партиска управа, а денес не знам колку е точно, можеби во некоја од наредните прилики ќе добиеме одговор дури овие луѓе кои одат да се едуцираат за полицајци се регрутираат на партиска политичка основа тоа е страшна опасност за едно општество, за неговата тотална парти-зација што значи непрофесионалност и нестручност во вршењето на работите и партиска послушност. Партиите можат да се менуваат и ако одиме по таа логика при секоја промена на власта да се менува и администрацијата и судовите и полицијата

го обврме бостанот како држава. Тоа лежи на наша душа како пратеници, утре ќе дојде некоја друга власт дали значи по истата таа логика сите луѓе кои по партиска основа се вработени во овие сфери дека треба да си одат надвор и дека треба нови да дојдат, тогаш не можеме да направиме држава, тогаш нема држава, нема стручњаци, нема професионална стручна управа, тогаш ќе имаме само партиски војници, а државата ќе биде константно нестабилна односно институциите на државата нема да функционираат на ниво за кое имаме амбиции да бидеме составен дел на големото семејство на европските држави и народи кои кај нас лоцираат огромна корупција токму во овој период овие години нанзад.

Истото се однесува и за судиите. Мислам дека немаме право овде Сускиот совет неколку пати предлага судии а Собранието ги враќа го враќа предлогот, да бидам прецизен не говорам дека е тоа карактеристика само на овој состав на Парламентот, меѓутоа беше многу изразено. Ако судскиот совет предлага изборна судии врз основа на надлежноста што ја има како судски совет во законот значи врз начелото на стручност и компетентност, кое е правото на овој Парламент тогаш да каже тој судија не чини, односно тој кандидат што го предлага судскиот совет и ќе го враќаме назад, па почитувани колеги се доведовме во ситуација токму претседателот на Судскиот совет да си поднесе остака, несогласувајќи се со ставот на парламентарното мнозинство дека некој не може да биде судија. Тоа значи пак партизација на судството. Судија по аршин на парламентарното мнозинство а не врз основа на квалитетите, стручност, компетентност за што е надлежен Републичкиот судски совет.

Истото се однесува и за државната администрација. Тоа се двата сегменти од чиј квалитет зависи спроведувањето на овој закон. Ако немаме таков квалитет на луѓе судии, кои нема да гледаат утре ако некој коруптира дали од СДСМ, од ВМРО-ДПМНЕ, од ДПА, од ПДП или од друга политичка партија, тогаш законот ќе биде функционален. Ако не суди така односно ако не ги гледа работите така овој закон е само обична буква на хартија и нема шанса да се спроведува. Сега треба отворено да разговараме - проектираме држава. Ако овие прашања едноставно ги игнорираме, нас сега не не засегнуваат, утре ќе не удрат многу посилно по главата оти некој од нас пратениците кои

учествуваме во профилирашето на една регулатива утре ќе биде на другата страна условно речено ќе биде во опозиција. Дали значи тие што ќе дојдат на власт па со силата на позицијата што ја имаат да вршат тортура а не да го спроведуваат законот врз оние кои не се во позиција да одлучуваат.

Она што ни преостанува и оние државни институции кои имаат многу чувствителни функции да имаме во вид дека сепак утре ќе дојдат други на власт и дека треба да се спроведува законот односно да се гради правна држава.

Конечно, со ова ќе завршам, ние навистина ако сакаме да фатиме чекор, приклучок со земјите кон кои претендираме кон Европската Унија мораме тие стандарди на однесување да ги прифатиме.

Овие извештаи на луѓето кои беа овде кај нас по разни основи кои даваа сугестии и експрти од Советот на Европа, од Европскиот Парламент околу државната администрација за која ние сме надлежни еднс ставно да ги прифатиме како добронамерни. Сето друго ќе води во исклучивост и продлабочување на јазот меѓу политичките партии, а конечнатг цел функционирање на правна држава немаме шанса да изградиме.

Значи, да подвлечам законот ја заслучува мојата поддршка со овие мали дополнувања со амандманите, тие не вршат битни промени на содржината на законот и со многу побрза динамика на донесувањето на другите закони и формирањето на овие институции за кои не мора да се чека 6 месеци и создавањето на правна рамка да бидат подвргнати под контрола сите оние кои во овој временски период спротивно на Законот стекнуваа огромни профити, ние ќе си бидеме на висината на задачата како пратеници, а мислам дека и чесно ќе си ја вршиме функцијата во интерес на државата Република Македонија.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Тито Петковски. За збор се јави господинот Мерсел Биљали.

МЕРСЕЛ БИЉАЛИ:

Почитуван потпретседателе, дами и господа пратеници, Како што се очекуваше стигнавме до моментот кога треба да се донесе овој закон не затоа што ние сакаме како пратеници, како Собрание и дека сме многу одговорни, туку поради тоа што со години се врши притисок врз институциите, релевантни структури

надворешни на кои ние претендираме да се интегрираме. Може да се каже дека овој проект, овој предлог што сепредлага денеска можеби е единствено од предлозите и ветувањата кои беа дадени од страна на коалицијата За промени накај полошото и бомбастично беше најавено од пред три и нешто години дека ќе се донесе ваков закон и дека по донесувањето на ваков закон ќе тече мед и млеко, но ние не стигнавме или не сакавме да донесеме таков закон, а сега донесуваме затоа што повеќе не ни е потребна состојбата која е како што е, така што со право некој кажа дека од сега нема да има крадци во државата од причина што нема повеќе што да се краде.

Има земји кои имаат белег на економско чудо, на технолошко чудо, на културно чудо или демократско чудо, а ние за жал исто така претставуваме едно чудо меѓутоа тоа се вика корупциско чудо. Зошто се вика така и зошто кажувам вака? Од причина што јас како лаик во сегментот на финансиите и економисијата, меѓутоа, тоа е тоа, можам да ги следам тие што имаат многу подлабоки познавање од финансиската материја или материјата од сегментот на финансиите и економијата тие си кажуваат дека средствата кои се добиени на различни начини во државата тие се некаде милијардна и двеста милиони германски марки, тие пари ги нема не постојат.

МЕРСЕЛ БИЛАЛИ: (продолжение)

Навистина на ниедна друга Влада, од ниедна друга земја не и успеало да и снема толку пари и можеме да се пофалиме дека ние сме сепак некој рекордер. Таква сума од милијарда и двеста милиони германски марки добиени од продажба на Телеком, од ОКТА, од Бучим, од Саем, и ред други претпријатија и банки, значеше, дека кога рационално и одговорно ќе ги Користеше некоја Влада да се кредитираат 1200 претпријатија со по милион германски марки. Тоа значи, најмалку 100 илјади луѓе директно вработени уште 100 илјади индиректно. После пет или 10 години пак ќе имавме втор циклус или нов циклус на инвестиции и тие пари ќе се даваа во одредена форма на кредит. Оправдување за овие пари, секогаш има и може да се најде затоа што во политиката се е можно, во политичката реторика мислам така што тоа е конфликтот или безбедносната состојба е таа што потроши милијарда марки, некаде се кажува 2 милијарди марки итн., но пак тие кои имаат длабоко познавање на финансиите кажуваат некоја друга сума, некоја друга

цифра. Тоа е дека од минатите без бедносни состојби се истрошени некаде околу 280 милиони германски марки од кои голем дел од тие пари, се обезбедени од данокот на финансиската трансакција, тоа што популарно ние го нарекуваме воен данок кој и ден денес егзистира и функционира.

Со ваква состојба мислам дека ќе не проколнуваат и идните генерации затоа што тие пари тешко при нашите економски состојби ќе можат да се надоместат најмалку за идните 20 години под услов да имаме здраво стопанисување.

Начинот дополнително што е врзан за корупцијата, постојат и други идеали, преку јавни набавки, злоупотреба на средствата, буџетските средства, царинскиот криминал, перење на парите, квотите, контингентите итн.

Во однос на законот што тука се предлага јас воопшто нема да девам поинакво мислење од претходните дискусии кои кажаа дека сепак постојат одделни стандарди кои овозможуваат еден попозитивен пристап во борбата против корупцијата. И јас го девам тоа мислење иако имам и забелешки во однос на некои содржини на законот. Но сепак, мора да се каже дека е многу доцна и тоа намерно доцна. Пост фестум донесен закон. Дури, никогаш не може да се каже дека кај нас е прашање, или недостаток, или мана, донесувањето на закони. Ние одлично донесуваме супер одлични закони, меѓутоа, прашање е имплементацијата и почитувањето на тие закони. Во државите каде функционираат институциите на власта, органите за гонење, јавните обвинителства и другите структури при ваква постојна регулатива пред донесување на овој закон веројатно ќе имаше огромна одговорност ако барем малку профункционираа тие институции. Англија, во оопшто нема Устав па пет века функционира. Ние си имаме закони, може би 4 - 5 илјади но тие не функционираат, како и институциите. Ние имаме кривичен законик кој индиректно, а и директно покрива голем обем од ова што се предлага во Предлогот на законот за корупција, меѓутоа, тоа никогаш не се испочитувало. И имаме ние јавен функционер во обвинителството кој го избира ова Собрание, а не е покрената никаква постапка против никого.

По однос на содржината се плашам дека премногу има резолутивни содржини. Премногу се остава на свеста и на совеста на функционерите кои вршат јавни овластувања и управуваат со јавните

средства, јавните фондови итн, и премногу се остава на нивната добра волја така што се плашам дека со многу ефективни институции и механизми, а и непредвидуваме во овј закон. Ние предвидуваме еден орган, една структура која се вика државна комисија за спречување на корупцијата составена од седум члена, избрана од овој парламент по чудна процедура, а тоа е мнозинство се поставува прашањето дали сепак сега или во иднина ќе имаме ваква структура која ќе зависи од парламентарното мнозинство овде и нема да во можност да презема конкретни дејствија потоа што е надлежна, па ќе премолчи, како што убаво молчи Јавното обвинителство за да констатираме пак дека ни се потребни нови измени и дополнувања на овој закон. Барем, можеби ќе беше поздравно да се предлага барем дзотретинско мнозинство на луѓето кои ние ги избираме како членови на државната комисија за спречување на корупцијата а ако сакаме тие луѓе да функционираат како независно тело тогаш треба да предвидуваме некои екстра овластувања, некои своевидни привилегии, некој посебен вид имунитет, па и гаранции за нивната понатамошна состојба, материјална и друга ако сакаме да имаме орган кој ќе биде независен и надвор од политичките влијанија, надвор од партискит влијанија. Законот треба да дејствува ретроактивно. Зошто? Затоа што ќе дејствува ретроактивно збачи ние ќе помилуваме се што се случило до денеска. Фактички ја легитимираме досегашната состојба во оваа свера, а забра нуваме да се прави понатаму ова. Значи, фактички ние сакаме на политичкиот противник да не му овозможиме да дојде до средства како што сме направиле ние.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За збор се јави г-динот Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Колеги, веднаш при првиот збор ќе кажам дека имам намера и ќе го поддржам овој проект без разлика кој го поднел, без разлика дали некој претходно го изготвил, па немал смелост да го достави до Собранието, без оглед дали некој се плаши што неговиот предлог нема да биде усвоен од парламентарното мнозинство во овој состав на Собранието. Причината е многу јасна. Се воведува една правна норма која врши контрола и ја забранува корупцијата. Не треба да бидеме толку наивни и да прифатиме едно тврдење дека досега од оваа област, не постоела казнена забрана за вршење на вакви недозволен работи.

Времето на донесувањето никогаш не е касн секогаш е на време, ако законот профункционира и работи. И оние кои се задолжени да ја спроведуваат таа законска обврска. Зошто го велам ова. Некој од колегите сакаше да ме убеди дека сега живееме од воведување на повеќепартискиот систем во време на транзиција. Незнам, има некои помлади од мене овде, или повеќето се и може и да не се сеќаваат дека ние од 1946 година, до 1991 година, живеевме во преоден период тн., од капитализам кон комунизам тие луѓе така се воспитуваат, така живеела, се во транзиција, во промена. Овде сакам да кажам една друга работа - што е преоден период, а што е транзиција.

Тоа е еден исти двор, исто значење, еднаш го употребуваш како преоден период, друг пат по име транзиција, а тоа е се едно исто. Сега, оној кој живеел, се создавал, се формирал во време на преоден период не може да свати дека и транзицијата е иста. За мене значи дека се плаши од промена. Зошто го велам ова?

Ако овој закон некој смета дека нема да има душа, нема да стапи на снага, тврдам дека не го читал текстот. Во последната законска одредба се дава предлог овој закон да стапи на снага осмиот ден по објавувањето во "Службен весник на РМ". Обврската на граѓаните настапува осмиот ден и одговорноста за оваа работа настапува осмиот ден по објавувањето. Друго е прашањето кога органот ќе почне да работи и кој период ќе го зафати.

Овој закон како што се предлага да биде донесен не може да важи назазад. Нема ретроактивно дејство. Значи, ќе оди напред. Ние толку ли бевме изградени да имаме едно корупциско општество кое одеднаш се создаде во моментот кога денешното парламентарно мнозинство кое ја поддржува Владата создаден еден новитет или специјалитет. Зошто го поставувам ова прашање?

Додека ние да дојдеме на власт во Република Македонија беше извршена трансформација на капиталот рамно на 91,8%. Ако се создаваат корупциски моменти како појава на преод од еден во друг систем кога се менува носителот на правото на сопственост, кога се менуваат позиционите односи тогаш, може да стане збор за корупцијата. Значи, оној што направил 92% приватизација не бил корумпиран, а оној што направил 3% направил 'ршум низ државата. Овде прашањето се однесува на сваќањето. По

нивно примогениот елемент знаете ли од што не може да се ослободи? Од прогон. Мисли дека секој друг е криминалец како што е тој. Моментот е на човек да тврди дека е чесен и да не наоѓа мана на друг. Тогаш ќе му верувам дека навистина е чесен, а штом бара, ова го говорам од искуство, моите клиенти кои се занимаваат со кражби, велеа не ни е криво што ме украде, туку што ме надкраде и затоа не сакаат да имаат еден на друг конкуренција и говореа дека се тие чесни а другите се лопови. Системот, точно е правилото дрште го арамијата.

Вториот дел од овој закон, дали ние ќе треба да имаме некоја одговорност. Мора да имаме. Ако не друго не се завршени сите работи со корупцијата. Некои се од може би одложен век, што е така и нормално. Се создава, се создава, и извршувањето настанува покасно. Овој закон ако денес го изгласаме после десет дена ќе стапи на снага. Дали ние ќе направиме сега едно такво општество што за овие осум дена ќе ги заврши сите работи и повеќе нама да има корупција. ако е така, навистина имаме генијален закон. И нема да се плашиме за неговата примена. Меѓутоа, таква работа не може да се случи затоа што животот се менува, тече, и основните елементи на овој свет се простор и време. Просторот го имаме, меѓутоа, времето ќе покаже што имаме, каде сме имале и што ќе добиеме наново.

Господа, знаете ли овој закон зошто стоеше толку време? Првиот пат не успеавме, ние дадовме приоритет дека ќе го усвоиме, но тој текст го направило претходното парламентарно мнозинство кое сега е во опозиција Ние се плашевме да не не фати нас. Сега знаете ли кој се плаши. Се плашат тие кои се уверени дека ќе дојдат на власт и овој закон се однесува на лица кои се на власт, и велат не ни го давајте овој закон, не ни треба ќе дојдеме на власт, па треба да одговораме за корупција. Јас не сум од типот на луѓе да поставува прашање што работеле поединци на Влада. Вчера имавме едно такво глупо прашање да се прашува што работи пратеник, да бараат од Влада одговара пред пратеникот. Сега се поставува прашање дали пратеникот има ориентација каде се наоѓа или навистина оваа држава нема закони.

Поради вакви односи во целиот случај дојде овој закон да се најде на место токму во предвремените избори и сега секој еден се плаши од негова примена. Господо, денеска сме 6, дајте му осум дена ќе биде 14, дајте му десет дена ќе биде 16. Тој закон ќе стапи на 16 септември. Значи, пред

изборите, а изборите ќе бидат на први, само ќе задржам месецот кој ќе биде. некој мислеше дека јас ќе говорам ни требаат нови избори нови предвремени избори, и со тоа ќе стекне кој знае каква слава. Се измамија господата па сега имаат кратка констатација. Предвремените избори се апсорбирано прашање и затоа нема што да говорам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За збор се јави г-динот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, да ве прашам дали има претставник на Влада па ќе продолжам со зборување.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Ние од Министерството за правда мислам дека имаме само помошник министер, или неznam што, важно министерот отсутствува и заменикот. Јас мислам дека може да се продолжи со расправата додека можеме да расправаме.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Благодарам г-дине потпретседателе, меѓутоа, жал ми е, не можеме да продолжиме додека нема претставник на Владата а не повереник. Јас би сакал да говорам кога има согласно Деловникот претставник на Владата и Ве молам, да обезбедите и да продолжам со дискусија.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Должен сум да ви одговорам на тоа.

Ние работевме со претставник на министерството за правда, а сега имаме и претставник на Влада, меѓутоа, ние одлучивме да работиме се до општиот претрес, а кога ќе почневме амандманска расправа ќе преминевме на другите точки.

Повелете г-дине Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Господине потпретседателе мене ми е непријатно ова што комуницирам со вас. Се надевам дека го знаете деловникот и дека сега сакате да го заобиколите. Ве молам, претставник на Владата заради расправата да обезбедите за да продолжи Собранието да работи. Во овој момент немаме претставник на Влада и Ве молам да не не доведувате во ситуација да Ви кажувам Вас, каков е деловникот, затоа што сум сигурен дека го познавате Деловникот.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Јас мислам дека меѓувремено претставникот ќе дојде, тука некаде е, и

доаѓа и затоа можеме само пауза да дадеме или да продолжиме со расправа се додека не стигне. Јас мислам дека не губите многу од тоа, само време ќе изгубиме.

Благодарам на деловничката интервенција, меѓутоа, знајте дека повеќе време ќе изгубиме за тоа, затоа што секој момент ќе пристигне преставникот.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Не се работи за времето дали го имаме или не го имаме, туку се работи за деловнички услови за работа и вие навистина сега веќе ме зачудувате.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Предлагам пауза од 10 минути. (Пауза од 16,40 часот).

(По паузата)

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Продолжуваме со работа.

Дали некој друг бара збор?

За збор се јави господинот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Почитувани пратеници, господин министре, би сакал да дискутирам по законот. Се разбира, после дискусиите на Гештаковски и Петковски, тој дел на општоста нема да го елаборирам долго, затоа што беше таму изнесен на соодветен начин и мислам дека оваа власт во смисла на оваа Влада, навистина, покажа една голема умереност за да го донесе законот за спречување на корупција, што според мене лично значи буквално на немање на политичка желба тој проблем да се реши на начин кој ќе ја спречи корупцијата во државата. Без разлика што некој од пратениците на парламентарното мнозинство се мачеше да ни докаже дека е обратно, останува сериозен впечатокот дека носењето на законот на крајот од мандатот, а неговата примена во основа очигледно дека ќе почне од наредниот период, укажува само на формално постоење на желба на оваа Влада да го донесе законот да се легитимира пред меѓународната и домашната јавност, а целокупното нејзино спроведување да го одложи за наредниот период, што не е лошо за Македонија да го има како таков тој закон во наредниот период. Меѓутоа, очигледно е дека овие 4 години не само што ги изгуби како држава, зборуваме за овие 4 години, затоа што таа влада тие 4 години раководеше со државата, а сега го предлага законот, не само што го изгуби како период, туку на друга страна и не доведе во ситуација корупцијата во

Република Македонија да се покачи на ниво, кое што не само што не е неиздржливо, не само што е криминално на највисоко ниво, туку на ниво кое веќе не постои меѓународна експертиза или анализа во врска со корупцијата, која Македонија не ја ставила во највисоките зони на корупциско однесување и најчесто трет и позади нашата држава, можеме да прочитаме само држави кои се вон Европскиот континент и ако се споредуваме со било кои, мислам дека се носиме во непријатна ситуација. Само да потсетам дека во неколку релевантни меѓународни организации, а и приватни реномирани институции кои ги рангираат државите според степенот на корумпираноста, Македонија ја сместуваат во оценките од 1-5, помеѓу 4,5 и 5 коефициент, што значи на највисоко корумпирани држави, во кои како што во последниот извештај пишуваше, корупцијата во Македонија е претворено во модус вивенди на општеството и дека општеството, тоа е и моја лична оценка, не само што функционира врз база на корупција, туку се поставува прашањето дали ова општество е заглавено во толку голема корупција, може да се извлече по легитимен пат пак да функционира, затоа што сегашниот начин на однесување на власта во широка смисла сватена, во смисла во која законот ја обработува, значи од Владата, Парламентот, Јавниот сектор, претседател на држава, локални власти, јавни претпријатија во јавниот сектор, е доведена во ситуација практично корупцијата да претставува еден начин на однесување, на кој веќе толку многу сме отрпнале, што јас мислам дека не може ништа како скандал да не погоди.

Јас сега направив за свои потреби, за да не земам некакви податоци од период од кои некој би сватил дека одговараат за оваа дискусија, денешните 6 весници кои излегуваат во Македонија на македонски јазик, зашто другите не ги разбираам, во три од нив на насловна страна има наслови, а понатаму и текстови во врска со корупција случена вчера или завчера. Ако ги соберете сите тие весници кои ја отсликуваат само ситуацијата во општеството, ќе сватите дека нашето општество функционира на начин кој корупцијата ја довел блиску до ситуацијата што веќе никој за неа сериозно не се занимава, затоа што граѓаните и ние овде сме сватиле дека корупцијата е составен дел на нашето живеење. А, кога корупцијата станува

составен дел на нашето живеење, тогаш правната држава, законитоста, одговорноста се сведува на ниво кое е апсолутно невозможно тоа да се направи.

Дозволете да кажам некои мои забелешки, дел од нив како забелешки по законот, дел ќе произведат и амандманска расправа, а дел би сакал министерот кој е присутен тука, ако има волја да даде одговор, затоа што од неговиот одговор како политика на спроведување на овој закон ќе следи понатаму и нашиот однос кон законот во врска со поднесувањето на некои амандмани.

Инаку, само сакам да поставам едно прашање од еден претходен говорник на оваа говорница, беше соопштено дека оваа Влада приватизирала само 3% од општата приватизација досега. Еве, јас сакам јавно да го поставам прашањето. 51% од македонските телекомуникации со, по мене, штетен договор беа продадени на Дојче телеком односно преку него на МАТАВ. Тоа се приватизирани државни средства. Дали 700 милиони марки претставуваат само 3% и колку е целината приватизирана во Македонија ако 700 милиони се 3%, колку што рече пратеникот. Без да ги ставаме тука и сите други приватизации кои досега се направени во овие 4 години од оваа власт. Ако е точен податокот дека е 3% како што импровизаторски беше кажано на говорницата, тогаш можеме да замислиме колку е 100%. Со оглед дека само Телеком кошта 700 милиони марки. Очигледно е дека тоа се импровизаторски податоци кои ги користи премиерот и пратеници во Парламентот, за да го докажат она што не е докажливо.

Би сакал во врска со законов да го потенцирам и следново. Овие 4 години на политичката сцена во Македонија мене ме уверија дека во Македонија е невозможно да се донесе закон кој нешто ќе продуцира како состојба во општеството, ако власта која треба да го спроведува законот, не сака да го спроведе. И, сега, можам да набројувам стотици закони кои ги носиме и кои власта не ги спроведува или погрешно ги спроведува, и се поставува прашањето дека ако немате една клима кај власта, дека законот го носи за да го спроведе,

тогаш власта нема сама механизми да го спроведува под присила тој закон, како што во сите општества нормално тоа би се случувало. Значи, апсолутно не верувам, сакам да се декларирам јавно во овој Парламент, дури и пред македонската јавност, апсолутно не верувам дека Владата на Република Македонија на чие чело се наоѓа Љубчо Георгиевски и која е предводена од ВМРО-ДПМНЕ има намера да

ја спречи корупцијата во Република Македонија со спроведувањето на овој закон. Само мислам дека се сака да се сокрие зад овој закон пред оние кои го притискаат владиниот корпус од страна на Меѓународната заедница и пред домашната јавност да каже дека има донесено закон и ништо друго да не промени, се додека не се смени власта.

Само би сакал да потсетам дека овој закон овој Парламент во прва фаза како предлог за донесување на закон го донесе точно пред 3 години ова време во 1999 година и дека овој закон во еден документ на власта, кој беше наречен првите 100 дена од владеење, кој после тоа беше легализиран со говорот на премиерот на Република Македонија, колку што паметам на 1 декември 1998 година, кога г. Љубчо Георгиевски стана премиер, тоа го кажа на оваа говорница, а тоа може да се види од стенограмите. Тој рече дека една од приоритетните задажи во првите 100 дена од оваа влада, ќе биде донесувањето на законот за борба против корупција или спречување на корупција и дека е тоа составен дел на програмата на коалицијата за промени.

Колку што гледате 100 дена поминаа, се правеа некои пресметки, поминати се 12 пати по 100 дена, значи 1200 денови во овие скоро 4 години, тој закон сега го добиваме, со намера законот да се спроведува после 1400 денови. Тоа значи уште 200 дена или 6 месеци, законот да се пролонгира.

Сега, да кажам, зошто мислам дека оваа влада го носи законот на празно. Ако оваа влада на чело со г. Љубчо Георгиевски имаше намера да го прави тоа што законот спречува да го прави од сега натаму, мислам дека, прво, ќе имаше политичка волја да го направи тоа и без да постои закон. На пример, вие да користите јавни фондови во изборна кампања или да добивате пари од корупција согласно со законите кои овозможуваат дискрециони права на некој министер, не треба да имате закон тоа да го спречите. Треба да имате политичка волја. Оваа влада таа политичка волја ја немаше. Ако некој го чита законот одредба по одредба, првото што ќе го свати е дека Владата напишала и сега ни го предлага закон во кој буквално инверзно е напишано се што Владата правеше досега. Ако Владата за своите 4 години се однесуваше целосно спротивно на секоја поединечна одредба од овој закон, тогаш апсолутно немам никаква

верба дека овој закон, додека оваа влада уште 6 месеци владее, ќе успее да спроведе било што од овој закон. Затоа што, политичката волја кај неа не постои. Постои волја државата што повеќе да се корумпира, со цел да се зајакнуваат не државни институции, туку приватни институции и политички институции кои не се државни, како што се политичките партии, со цел да добиваат мандат во наредниот период, државата уште повеќе корупциски да ја ослабнат, евентуално со крајна цел неја можеби и да ја снема како таква. Затоа што, ако е спротивно тогаш тој што го предлага законот, не мислам во овој случај не г. Иџет Мемети, туку на Владата на Република Македонија, можеше во крајна дистанца во последните 4 години да се однесува сосема поинаку од тоа што го прави или во прва инстанца да се однесува така, како што сега го предлага во законот. Меѓутоа, таа така не се однесуваше и, затоа немам никаква верба дека овој закон има намера да помрдне Нешто во општеството, додека оваа влада постои. Само имам Верба дека оваа влада по не знам кој пат сака да ги замачка очите на меѓународната и домашната јавност, со фактот дека закон постои.

На пример, една од забелешките сега одам по ред, затоа што е последна фаза од работа на овој закон, во втората глава пишува "спречување на корупцијата во политиката". Владата како поднаслов на ова ставила "финансирање на политички партии, синдикати и здруженија на граѓани". Како да размислуваме за Влада која синдикатите и здруженијата на граѓаните кои се невладини организации ги сместила во главата "Корупција во политиката". Ако оваа влада, а мислам дека токму тоа се случува, гледа политика во се што не мисли како таа влада, а тоа се сите невладини организации и сите синдикати и се друго, тогаш мислам Дека станува проблем на самата влада и дека оваа глава треба да се смени, барем насловот, за да не оставиме впечаток дека Парламентот, исто како и Владата во политика ги третира и синдикатите и невладините здруженија. Зашто, знаете, има здруженија и за заштита на кучиња скитници во Скопје, на пример. И, сега, ако и тоа е корупција во политиката, можеме да замислиме како владата тоа го сваќа.

Зошто мислам дека овој закон Владата го прави со цел тој да биде

неспроведлив. Во членот 11 оваа влада предлага "за изборна кампања да не можат да се користат буџетски средства на Република Македонија, средства на јвните фондови и средства на јвните претпријатија". Јас верувам дека во сите изборни кампањи кои ги спроведуваше оваа Влада досега, го правеше токму тоа. Ги користеше средствата од Буџетот на Република Македонија, средствата на јвните фондови и средствата на јвните претпријатија во Република Македонија во функција на изборната кампања. После две изборни кампањи Владата Сега ни кажува дека тоа не смее да се прави. Затоа, мислам дека оваа влада нема ни политички капацитет, ниту политичка волја тоа да го направи. Мислам дека буквално е само декларација која не мисли да ја почитува ни самата понатаму. сега, за да аргументирам што мислам под ова, на пример, владеачката партија во 1999 година имаше свој претседателски кандидат, кој стана така како што стана претседател, кој ги искористи буквално сите јавни фондови и сите средства на јвните претпријатија во својата изборна кампања. Фондот за патишта, Македонија пат, Електростопанство на Македонија и другите. Па, дури се покажа дека го користел и Македонските телекомуникации, кои сите разговори на опозицијата ги евидентирала уште непродадени и ги доставувала до Штабот на г. Трајковски, со цел да ги искористи фондовите на јвните претпријатија во борба на политичките противници.

Понатаму, Владата ги користеше во политичка смисла државните фондови на начинот што кој прислушуваше политичка опозиција спротивно на законот итн, да не набројувам какви се политички злоупотреби на средствата на буџетот имаше оваа Влада и ден денес има. Сега, замислете дека Владата на крајот од мандатот ни предлага тоа да го нема. Затоа, сум уверен дека Владата нема намера тоа да го оствари. И, сега, дека Владата нема тоа да го оствари, мислам дека си ставила уште еден алтернативен член во законот, ставот 2 на членот 11, каде што вели дека "во текот на изборната кампања за пратеници, не може да се започне изградба со средства од буџетот или од јвните фондови или со средства од јавни претпријатија, никакви објекти на инфраструктура, патишта, водоводи, далноводи, канализации и други објекти, или на објекти за општествени дејности, па набројува училишта, градинки и други

објекти итн, освен за таа намена претходно не обезбеди средства од буџетот односно се работи за реализација на програма донесена врз основа на закон за тековната година.

Со оглед дека кај нас таквите програми Владата си ги носи по своја волја можете да замислите дека сите овие инвестиции, ќе ги концентрира во 60 дена од изборната кампања. Затоа, мислам дека единствените избори кои ќе дојдат под удар на овој закон, а ги спроведува оваа влада, токму ќе бидат скокнати со оваа одредба, дека, доколку не се работи за претходно обезбедени средства во буџетот. Тие се обезбедени кога се носи буџетот уште во текот на декември за наредната година.

Членот 12 кажува дека Државната комисија ќе ги разгледа сите укажувања за ваквата злоупотреба и во најкраток можен рок ќе изготви извештај кој ќе го достави до Собранието на Република Македонија. Господа пратеници, ние досега имаме донесено десетина закони со кои некакви независни тела треба да доставуваат извештај до ова Собрание. На почетокот на оваа седница јас лично барав барем два од тие извештаи да бидат на дневен ред на ова Собрание по исти вакви одредби од други закони. На пример, законот за државна ревизија, извештајот кој е доставен до Собранието да се најде на дневен ред и по законот за радиодифузија, Советот за радиодифузија двата извештаи кои не сме ги ставиле на дневен ред, да ги ставиме на дневен ред. И парламентарното мнозинство и претседателот на Собранието одби тоа да го направи, како што ќе го одбие и со кој било извештај од овој закон, до колку се продолжи вака да се работи. Значи, ако вие немате волја извештајот на Државниот закон за ревизија, кој покрај другото утврдува и законско користење на средства на јвните фондови, да го ставите на дневен ред на ова Собрание, апсолутно не гледам никаква логика, Собранието, па сега овој закон да го спроведе за истите одредби. Затоа што, само пред еден ден бевме целосно надгласани дека тие извештаи не требаат, дури и со образложение на еден пратеник дека претседателот сам оценува кога тоа ќе го направи, а претседателот во овие три години и половина не оценил воопшто дека тоа треба.

НИКОЛА ПОПОВСКИ: (продолжение)

Ако оваа коалиција што сега раководи продолжи, мислам дека таквата оценка ќе ја задржи до крај.

Или одредбата за поткупување на избирачите која укажува дека Државната комисија ако утврди постоење на сомнение дека на изборите имало однесување во насока на поткупување на гласачите е должна да покрене постапка за поништување на резултатот пред Врховниот суд, а Врховниот суд на Република Македонија врз основа на кои одредби и од кои закони ќе ги поништи изборите, ако Државната комисија само треба да ги покрене овие постапки.

Во член 17, ако се формира за ова анкетна комисија, претседателот на Собранието е должен прашањето за анкетна комисија за злоупотреба на државните фондови да го стави на дневен ред на првата наредна седница на Собранието. Во смисла на претходното што го зборував, сега кажувам дека оваа коалиција нема намера да го направи тоа, без оглед што го пишува законот. А ако сакаше оваа коалиција да докаже дека оваа одредба од членот 17 став 2 ќе ја примени за корупцијата, прво ќе требаше да ги стави претседателот на Собранието, по должност на закон, извештаите од Македонската Радио Телевизија, Државната ревизија, Советот за радиодифузија и сите други институции, извештаите од Агенцијата за приватизација кои треба да доставуваат извештаи, на прва наредна седница да се стават на Собранието, да ги стави. Кога ова парламентарно мнозинство сите досегашни закони со ваква промениенција ги поништува на секое поединечно гласање во Парламентот, зошто да мислам дека оваа Влада е подготвена тие извештаи да ги стави на увид пред Собранието и на расправа. Затоа, кај мене се јавува сомничавост дека овие закони, како и претходните што ги кршевме, многу лесно ќе ги кршиме, со гласање дека на првата наредна седница се симнува од дневен ред и нема да има никаков финал на борбата за корупција, ако се владее на ваков начин.

На пример, во членот 21 став 4 доследно пишува дека избран или именуван функционер или службено лице не може истовремено да врши функција на одговорно лице или член на орган на управување во јавно претпријатие. Во случај на избор или именување или стекнување својство на службено лице, му престанува поранешната функција. Сега ова транспонирано со поедноставен речник а пример значи да се земеме себе си дека никој од нас повеќе не може да биде член на Управен одбор на никаква јавна институција

или на јавно претпријатие и сега, за да продолжиме со работа по амандманите, јас имам прашање до г. министер ако сака, ако има волја исто така да го одговори. Имено, дали оваа одредба по објавувањето на овој закон во Службен весник ќе се примени веднаш и дали претседателот на Комисијата за избори и именувања во Собранието и претседателот на владината кадровска комисија ќе свикаат итна седница на комисиите и ќе сменат 90 пратеници од членови на управни одбори на јавни претпријатија, фондови и др., во Република Македонија, затоа што не гледам одредби дека ова ќе го пролонгираат во рок од 6 месеци. Ако согласно овој закон членот кој овде постои, членот 72, осмиот ден од денот на објавувањето, ќе треба по службена должност, да не набројувам овде, колку пратеници се во јавни претпријатија, во фондови, во управни одбори, да им престане екс официо мандатот. Меѓутоа, јас би сакал министерот да ми одговори како ќе ја спроведе Владата оваа одредба, во делот на Електростопанство, во делот на Македонска пошта, Македонски шуми, во делот на Фондот за здравство, сите тие што ги набројувам претседателите на управните одбори седат овде и ни се колеги и во сите нив членовите на управните одбори се во двотретински состав исто така наши колеги. Ако Владата сега ни кажува дека ова на смее да се случува, повторно се враќам на почетокот, зошто тоа го направила согласно нејзината политика на почетокот на мандатот, зошто ги именувала сите овие лица на позиции, за кои сега согласно законот ни кажува, ако ја имаат таа позиција можат да бидат корумпирани. Имато на овој закон е Закон за спречувања на корупција и тој закон вели ако сте пратеник и претседател на Управниот одбор на Фондот за здравство, вие можете да бидете корумпирани. И затоа веќе не можате да бидете. Владата на 1 декември 1998 година не знаеше дека претседателот можа да биде и пратеник, и да биде корумпиран? Значи после три и пол години Владата утврдува за таа позиција, значи лоша политика водела Владата, се однесувала спротивно на начелата и создавала услови за корупција во државата, кога точно сите пратеници ги именувала за членови на управни одбори. Сега ни кажува на крајот дека ќе го спречи тоа, со тоа што тие луѓе не можат да бидат тоа. Прашањето е зошто не го правела од почеток како своја политика, а не како своја законска обврска.

Или на пример во користење на државни заеми, има еден член 23 кој вели дека "ако правно лице основано од избрано или именувано лице, службено или одговорно лице во јавно

претпријатие и тн., се појави како корисник на заеми на кои работодавач е државата, кредити за кои гаранции дава државата, кредити од примарна емисија и тн., тоа треба да се спречи така што во рок од 10 дена по добивање на заемот кредитот да го пријави до Државната комисија". Јас прашувам колку кредити за кој Македонија дала гаранција а кои се земени од Тајван преку органите на државната управа процесирани, преку Агенцијата за обнова и развој или како се вика за развој и инвестиции, завршиле во претпријатија чии основачи или сопственици се пратеници или членови на семејствата на пратениците. Зошто сега Владата ни предлага ваков член, кога таа упорно три години не го почитува тој член. Како таа Влада сега ќе се бори против таквата корупција кога знаеме дека средствата од Тајван се делеа по такви критериуми, а за кои Македонија е гарант. Да го потврдиме тоа што никој не сака да гопотврди дека во оваа држава средствата од Тајван влегуваа како кредити, кои бенифицирани или не ќе мора да ги враќаме.

Или забрана на влијание за вработување на блиски роднини во Државната управа - Нацртот на закон е поминат пред три години и Собранието со усвојувањето на оваа одредба во Нацрт - законот дало јасен сигнал до Владата дека таквата политика треба веднаш да се прекине. Таквата политика треба да се прекине затоа што Собранието го донело Предлогот за донесување на законот со политичка ориентација кон оневозможување на вработување на роднини од владини функционери или други државни органи во органот во кој е избран или именуван некој министер на пример, бидејќи тој е избран од ова Собрание, а ние само пред два - три месеци имаме случај еден министер да вработува свој братучед за директор на со закон основана Агенција, која е новоформирана Агенција и која набрзо треба да преземе активности во сферата на платниот промет. Значи, ако тој министер ја знаел волјата на ова Собрание тоа не требало да го прави. Или сега го прашувам повторно министерот за правда, ако оваа одредба денес се усвои, дали ќе му сугерира на својот колега министер веднаш тој член на неговото семејство од соседниот ресор кој е назначен за директор на Државна агенција да биде разрешен, или согласно со овој закон ќе го сметаме за корупциско именување, а да не зборуваме за министри кои своите сопруги ги назначуваат на високи државни функции и институции кои со закон се основани од страна на ова Собрание.

Или обврска за пријавување на имот, член 33: "избран или именуван функционер по стапување на должност, во рок од 30 дена, треба да потполни Анкетен лист со детален попис на недвижен имот, подвижен имот, подвижни предмети, хартии од вредност, побарувања, долгови и друг имот во негова сопственост или сопственост на членовите на неговото семејство". Јас би сакал во функција на ова да го прашам премиерот на РМ, г. Љубчо Георгиевски, зошто г. Љубчо Георгиевски кој сега со свој потпис на крајот на краиштата ни го предлага овој закон, не го направи тоа како политичка волја на почетокот на својот мандат, па г. Љубчо Георгиевски како премиер да се декларира пред ова Собрание, колку имаше имот пред да стане премиер, колку имаше недвижен, колку подвижен имот, колку хартии од вредност, побарувања и сопственост на трговски друштва и колку има денес. Со оглед на тоа дека е јавна тајна и во ова Собрание со пратенички прашања на неколку наврати е покренувана таа проблематика, јас имам основани мотиви да не верувам дека г. Љубчо Георгиевски, чија материјална состојба од 1 декември 1998 година до 1 март 2002 година, скоро 4 години како функционер, премиер на РМ, драстично ја зголеми својата имотна состојба, сега ќе го спроведе овој закон на начин кој ќе оневозможи сите други во неговата Влада тоа да го прават. Апсолутно не верувам, ниту апсолутно не верувам дека г. Љубчо Георгиевски ќе го заврши мандатот така што ќе го пријави својот имот. А да не забораваме, имотот на неговата сопруга е исто така согласно овој закон и негов имот, пишува "и членови на неговото семејство", а тоа и од друг закон е заеднички имот. Зошто да мислите дека јас ќе верувам дека г. Љубчо Георгиевски прв по овој закон ќе се однесува, па после него и целата македонска јавност ќе го примени тој случај. Имам навистина сомневања дека г. Љубчо Георгиевски ќе сака да формира државна комисија која ќе се бави на пример со сите, освен со неговиот случај и дека таа нема да смее да го испитува имотот кој го стекнал во време на неговото раководење со Владата на РМ, во овие 4 години, затоа што податоците кои ќе се покажат во тој случај, веднаш ќе подпаднат под оние одредби на крајот од законот каде што тој ќе треба да докаже врз основа на кои приходи во семејството го стекнал тој имот. Затоа, апсолутно не верувам дека овој закон и е потребен на оваа Влада и затоа верувам дека законот се носи за да се применува од идната Влада. Јас ве уверувам дека идната Влада на РМ ќе го примени од првиот ден на

постоењето на овој закон, меѓутоа, не верувам дека оваа Влада го носи за да го примени сега, ниту се однесуваше така за да има легитимитет да го предложи законот сега.

Би сакал да го прокоментирам и начинот на кој оваа Влада ја замислува независноста на Државната комисија за спречување на корупција.

Во членот 47, со кој се основа со овој закон Државната комисија во самостојна и независна во вршењето на работите како орган на РМ, во точката 3 од овој член пишува "административните, стручните и техничките работи на Државната комисија ги врши - замислете - Министерството за правда". Јас отворено прашувам, каква е таа независна, независна подразбира од власта независна, кога Министерството за правда е пар екселанс институција на власта раководена од пар екселанс политичари, министри избрани по политички критериум, што е сосема легитимно од ова Собрание. Зарем верувате дека Министерството за правда на чело со министерот кој е раководител на службите во министерството и кој е непосреден раководавач на работните обврски во министерството, ќе може да ги даде услугите непристрасно на Државната комисија за спречување на корупција. Затоа, апсолутно сметам дека точката 3 од овој член треба сосема да се рedefинира, дека Државната комисија ќе биде самостојна

и ќе биде независна ако и само ако нејзините административни, стручни и технички работи ги врши самата и затоа ние во Буџетот издвојуваме средства. Инаку, ако Државната комисија треба да се потпре во стручните и административните работи и да го испита имотот на премиерот на РМ од 1 декември 1998 до денес, 6 март 2002 година и за тоа не може да и даде работни и други професионални налози независното тело, туку со нив раководи Министерството за правда, а мандатот на министерот за правда првично произлегува од мандаторот на Владата значи премиерот на РМ, тогаш е апсолутно незамисливо дека таа ќе биде стручна, самостојна и независна. Таа ќе биде зависна од стручните служби на Министерството за правда и ќе биде несамостојна затоа што се потпира на тие служби. Па ние носиме за многу понебитни работи нови и нови државни органи кои ги креираме и сега сум апсолутно уверен дека ова е една од најбитните работи заради кои треба посебен административно - технички апарат да се направи, затоа што ако

тој работи ве уверувам дека ќе заштеди меѓу 15 и 10% од Буџетот на РМ годишно, што се огромен број на пари, стотици милијарди денари кои според моја оценка корупциски се одлеваат од Буџетот на РМ, и исто толку од другите фондови на државата.

Затоа едно од наредните прашања во дискусијата по текстот на Предлогот на закон до министерот е дали тој мисли дека ова може да функционира самостојно и независно кога е под негова ингеренција стручната служба на Државната комисија.

И последното прашање за кое г. Гештаковски говореше од главата VIII дека сите акти и именувањето на членовите на Државната комисија ќе бидат именувани односно донесени најдоцна во рок од 6 месеци по влегувањето во сила на овој закон е навистина една растеглива категорија и секој министер и секоја Влада би имала своја проекција дали во рокот од 6 месеци мисли да ги направи овие дејствија од законот во првиот месец, во вториот месец или на крајот од рокот односно во шестиот месец, пред да пристапиме кон амандманската расправа за амандманот на г. Гештаковски, јас би го замолил министерот, доколку смета дека тоа е сходно и доколку има проекција на настаните, да ни даде одговор кога мисли да ги донесе актите и кога мисли да предложи оваа Комисија во Собранието да се именува. Јас би сакал да слушнам одговор дека тоа ќе се направи во рок од 1 месец. Тоа е исто така во рокот на овој закон.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Никола Поповски. За збор се јави г. Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседате, почитувани дами и господа пратеници,

Денес зборуваме за еден многу значаен закон кој требаше да биде донесен многу поодамна. Иако имавме можност да слушнеме неколку говорници кои се истакнати на нашата политичка сцена и кои добро ја познаваат пробелматиката на политиката, јас сметам како пратеник од ВМРО-Македонска нема да се повториме, затоа што ние се разликуваме од сите други партии, имаме свој став и свое видување на овој закон. Предмет на денешната расправа е Предлог-законот за корупција. Негова основна цел е да се донесат превентивни мерки да се спречи криминалот и корупцијата или да се намали криминалот и корупцијата. Кои се неговите задачи?

Тие се наведени во овој закон и некои ќе ги напомам, што сметам дека се најзначајни. Законот го опфаќа јавниот сектор, политичките партии кои максимално барем досега го злоупотребуваа и во голема мерка беше присутен криминалот. Потоа јавните претпријатија, со поставувањето на свои послушни директори, а за власта не треба многу да зборуваме, бидејќи за неа ќе имаме можност да кажеме и народот многу слушал. И на крајот за државните институции. Со овој закон многу помалку се зборува за приватниот сектор и тие се опфатени, за разлика од државните институции, во многу помала мерка. Митото и корупцијата се две најголеми зла со кои се судира РМ за овие 10 години.

ВАНГЕЛ СИМЕВ: (продолжение)

Последиците на овие две зла се следни: Разградување на Македонската држава; расформирање на населението на богати и сиромашни; енормно богатење на луѓето од власта; девалвација на државата и јавните функции; економска, политичка и социјална криза и на крај, можеби некој не очекуваше, но верувам дека многу од граѓаните и очекуваа, ни донесоа војна.

Поради наведеното, на преден план треба да се стави борбата за откоренување и намалување на криминал, борбата за спречување на митото и корупцијата што претставува државен и национален интерес, интерес околу кој треба да се обединат сите политички партии, без разлика на нивниот предзнак или додавки.

Ова прашање, односно оваа борба против корупцијата и криминалот беше приоритет во програмите на партиите на власт. Посебно ќе нагласам во изборната кампања на ВМРО-ДПМНЕ, во која што и јас тогаш бев. Се радував, кога ќе дојде денот да ја освоиме власта и да ги земеме на одговорност господата кои седат на левата страна, бидејќи на големо зборувавме дека се виновни и максимално корумпирани.

Што од сето тоа? Ја освоивме власта. Никому ни влакно не му фали од СДСМ. Зошто? Дали немаше закон тогаш? Прашувам. Сигурно имаше и можеа да одговараат. Но, не одговараа, плашејќи се за, ако затвориме некого од СДСМ, што ќе биде кога ќе ја изгубиме власта? После треба тие нам да ни вратат или другите, кои ќе дојдат на власт. (дофрлање од место)

Јас верував кога мојот град, иако живеам во Скопје, Битола е ограбен со ТАТ дека ќе им се вратат парите, затоа што ветувавме дека ќе ги откриеме виновниците

и дека парите ќе им се вратат. За жал, ниту пари им се вратија, а луѓето не само што немаа пари, куќите што си ги продадоа, дури некои посегнаа по своите живот и јагето си го ста-вија на својот врат.

Постапката и начинот на донесување на овој закон, како и решенијата дадени во него, покажуваат дека не постои политичка волја на партиите на власт и тоа ВМРО-ДПМНЕ и ДПА.

Овој закон, од Министерството за финансии и Министерството за правда беше предложен уште 1999 година, во февруари. Од тогаш до денеска се води постапка за негово донесување. Тоа доволно зборува за крајно неодговорниот однос кон овој закон. Ова е единствен закон што се носи повеќе од три години. Што значи, до колку сакавме да го донесеме и тврдиме, а тоа го потврди и г-динот министер дека ова е витален закон за опстанок на државата, значи требаше да се донесе многу порано, а не да чекаме да поминат три години.

Ако се има предвид дека во периодот од изминативе три години се донесени над 500 закони по итна постапка, слободно можеме да заклучиме дека оваа Влада нема политичка волја и подготвеност да води борба против митото и корупцијата.

За сето ова што го искажав, можам да го потврдам со тоа дека неговата важност нема да има ефект, велам одкако ќе го донесеме и ако го донесеме, нема да ги даде очекуваните резултати, затоа што примената нема да биде ретроактивна. Нагласувам, нема да биде применет ретроактивно.

Бидејќи ние баравме да се примени ретроактивно, нагласувам дека даваме амандман, со кој што амандман бараме од 1992 година до денеска сите оние кои злоупотребиле, влегле во некакви криминални дејности да одговараат пред Законот на правдата. Од тие причини ние не сакаме да ослободиме никого, ниту партиите кои од осамостојувањето до денеска беа на власт, ниту овие партии што се сега на власт.

Сето ова доволно зборува, со носењето на овој закон, да важи од неговото донесување односно се додека оваа власт е на функција да не важи, од моментот кога ќе си оди да важи за следните што ќе дојдат. Јас прифаќам да важи за следните, меѓутоа да нема милост за оние кои досега ја оштетиле и ја доведоа Македонија до оваа катастрофална мизерна положба во која што е.

Со овој закон ќе бидат изоставени досегашните функционери кои енорно се збогатија. Можеби и процентуално влеговме во најбогатите земји во светот, а ако се земе стандардот, сигурно во најсиромашните земји во светот. Таа бројка достигна некаде околу 69% од населението кое живее во мизерија. Повеќето од нив се од редовите на ВМРО-ДПМНЕ, ДПА и Либералната партија.

Поради наведеното, партијата ВМРО-Македонска предлага ...

(реакции во салата со дофрлања, а претседавачот предупредува на ред со свончето).

Јас реков ВМРО-Македонска, а бидејќи има и Бугарска, треба да знаете која е.

(реакции во салата со дофрлување)

Колку се на број? Пет пратеници.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Ве молам за тишина.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Прашајте, ќе ви одговорам. Што сакате можете да прашате. (мешколење во салата)

Поради наведеното партијата на ВМРО-Македонска предлага овој закон да важи ретроактивно и да бидат опфатени, нагласувам опфатени претседателите на партиите, на сите партии, досегашните министри, сите министри до сега што биле и сите пратеници. Да нема милост за никого.

Ако темелна вредност на Уставниот поредок е владеењето на правото, а во тој случај најголеми негови непочитувачи се првите луѓе на државата, заедно со Владата, ако корупцијата претставува најголема закана за правната држава односно владеењето на правото, тогаш зошто премиерот им дозволи на своите министри, директори на јавни фирми да хараат по државата без да сносат одговорност за тоа? Одговорот е многу едноставен, на сите ви е познат, а тој е : сите се задоволни, освен , ќе погодите, Македонскиот народ. Или , со други зборови и волкот сит и овците на борј. Тие ќе си истераат четири години, а после ќе видиме. Ќе видиме дали е така.

Дека секоја држава се распаѓа од внатре, а не од надвор, на сите ни е познато. Само не на тие кои треба да го штитат унитарниот и целовитиот карактер на државата.

Уривашето на Македонската држава започна со неконтролираната корупција и криминал во сите сфери. Г-до, знајте дека не постои сфера каде не е

присутен криминалот. Дури и во високото образование. За жал. Дури несакам да зборувам, за тоа ќе имаме можност, но присутен е во голема мерка. Таква поставеност на државата за кратко време доведе до прагот на распарчување. Тоа може да се потврди со невладеењето на целокупниот суверенитет и интегритет на Македонската територија. Несакам да зборувам дека полицијата не може да влезе во селата, неznam по кој закон и кого треба да праша полицијата за да влезе, не е тема за разговор. Овој закон се носи многу доцна. Со други зборови, откако се испокраде и уништи се, се предлага закон за спречување на корупција.

Дали законот можеше да се донесе порано? Одговорот е да. Тоа значи дека овој закон можеше да го донесе и СДСМ. Но, можеше, исто така да го донесе многу порано и ДПМНЕ, како што ветуваше. Зошто не се донесе порано? Одговорот е затоа што не им одговараше на мафиократијата.

Прашувам, дали во Македонија постоеше досега некаков закон со кој можеше да се одговара за корупција? Верувам дека постоеше, до колку се сакаше некој да се земе на одговорност. Ако постоеше, јавниот обвинител е ваш г-до, ако постоеше зошто до сега не одговарал ниту еден висок криминалец? Немој да сфатите висок по висина, мислам висок по функција. (дофрлаше од место)

Имате и спортисти, претседатели на фудбалски сојузи, па гледате до што иде, кршите нозе. И тие треба да одговараат. И тој што скршил нога и на тој што му скршиле и тој што довел...

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Ве молам, држете се до темата.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Па, ме провоцираат.

Ве молам за тишина. Ке ве молам...

(гласни дофрлувања од место)

Г-дине Даневски излезете на говорница па кажете.

Пример: нашите министри направија безброј криминални дејствија. До сега никој не одговарал. Верувам и во иднина никој нема да одговара. Поучен од досегашното искуство. Барем додека е оваа Влада. За другата ќе видиме. Не верувам, ако дојдат слични на нив.

Одговорноста нивна е многу голема, затоа што тие ја претставуваат Владата на РМ. Ако тие се занимаваат со

криминал, што остана за другите граѓани? Дали луѓето од Владата се недостапни и недопирливи па можат да прават што сакаат? Напротив. Нивната одговорност е многу поголема затоа што имаат јавна, политичка функција. Секогаш политичарите служат за пример во секој поглед во државата. Тие се огледало на државата. Ќе напомам само некои криминални дејствија што ги направија досегашните влади:

Лошото владеење во изминатите 10-11 години ја доведоа Македонија до оваа состојба што ја имаме сега.

(дофрлање од место)

Дали БС, јас сум прв г-дине Даневски да почне од претседателот наш и од вашиот и од сите. Ние прифаќаме. Нашиот претседател е чист. И не од место, дојди овде. Чист е и бараме да почне испитувањето точно од него.

(смееше, дофрлање и бурни реакции во салата, претседавачот предупредува на ред со свончето)

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Г-дине Симев ќе ви го земам зборот ако се обраќате на поединец

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Благодарам. Ме провоцираат па затоа.

... за кое можам да кажам, за досегашното владеење дека ни ја разурнаа државата и ни создадоа држава, можеби зборот не е адекватен, можеби има во него примеси на србизми "бижутерија држава", некоја "фалшива држава", "неоригинална држава". Баш тој криминал. Се извинувам на сите оние, можеби во моментот неможев да изберам подобар збор, тој ми дојде на уста и него го кажувам. Можеби одговара, еве, некои потврдуваат дека тој збор одговара. Не е битно. Тоа народот ќе процени. Народот е да цени, а ние да правиме дела. На делата нас народот ќе не проценува и ќе ни дава и одговорности и власт.

Таквото владеење дозволи да се формира малубројна мафијашка капиталистичка класа. За жал, таа е мала, но е многу опасна. Исто така, можам да констатирам и тоа со жал да констатирам, многу брзо најдоа заеднички јазик, мафијата и дел од извршната власт. Со една единствена цел создавање големи богатства на нелегален начин, небаре ќе живеат 1000 години. За таа цел си ја поделина Македонија на сопствени бизнис територии, тебе Запад, мене Исток, или Центар и тн. Нешто слично на 30-тите години од времето на Ал Капоне. Само

знаете што, разликата е тоа што Ал Капоне одговараше токму за криминал, неплаќање данок. Верувам дека ќе дојде ден кога ќе одговара и од овие редови овде што седи и некој кој не седи сега, токму за криминал.

Митото и провизиите станаа составен дел на секојдневното живеење и нивната цена првенствено зависи од големината и тежината на зделката. За тоа сме сведоци, постојано читаме во бизнисминувањата на нашата граница, погочно царината.

Ќе кажам еден пример од мафиократската Влада. При продажбата на Македонски телеком во старт снима 40 милиони. Ниту помалку ниту повеќе туку 40 милиони германски марки во самиот старт. Туку што почна да се склучуваат договори, зделки, да се бараат партнери снима 40 милиони марки. Додека од штедилницата на ТАТ и слични на неа беа украдени, бидејќи имавме повеќе такви штедилници, преку 300 милиони германски марки. Некои, се сеќавам во минатото, велеа - па што бараат да штедат, големи беа каматите. Г-до, пишуваше штедилници, не пишуваше коцкарници.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Г-дине Симев, може ли малку за законот. Вие цело време зборувате за нешто друго.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Тоа е во врска со законот.

За приближно таков износ со месеци или години се преговара со меѓународни финансиски организации. Нешто помалку украде министерот Пауновски, во воени услови, како министер за одбрана, кога Македонија крвареше тој си зеде за право да краде околу 14 милиони марки, барем колку што пишуваше печатот. А, слични на него ги има многу.

(дофрлање од место)

За бидам по сликовит, ќе кажам еден пример на што бев очевидец. Г-динот Томе Стојановски, бидејќи имав група од Полска на која бев јас претставник, на заедничката вечера, пред пратениците кажа дека има заштедено пет милиони германски марки.

(реакции во салата, а претседавачот предупредува на ред со свончето)

Токму оооооо ...

Ако верувате, пратениците од Полска за глава се фатија и се вчудоневидоа, зарем е можно ова. Знаете што одговори г-динот Томе Стојановски -

Можно е, јас од 16 години работам како правник, самостоен сум.

(бурни реакции во салата со гласно дофрлување)

Турците ќе речат за ова, знаете што ќе речат Турците - афери машала, голем домаќин. Дали г-динот Томе знае дека јас, доктор професор Вангел Симев, да заштедам пет милиони германски марки треба да работам 600 години за да заштедам толку пари. 600 години. И ниту денар да не потрошам за ништо освен да ги штедам.

(реакции во салата)

Треба ли дополнителен коментар? Не господо. Сакам само една порака од овде да порачам на г-динот Томе Стојановски да му предложам еден хуман гест...

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Вемолам, не е Томе на дневен ред.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Па добро, ако не е.

(реакции и смевање во салата)

Четири милиони да даде на оние кои брцаат во контејнерите, некако да проживеат, а еден милион белким ќе му стаса и тој некако да преживее.

Ако се додаде на сето ова купување на фирми, банки, дуќани, хотели во Грција и што се не од страна дали на премиерот и неговата сопруга, од партијата на ВМРО-ДПМНЕ како и неговите пратеници, шофери и други, да не набројувам понатаму и уште ако се додаде овде и рекетот што се зема, се добива права слика за каква Влада се работи и кој се владее во државава. Како и за корумпираноста во самава држава.

Наведов еден мал дел од тоа што се случува во Македонија. За криминалот, нема ден да не се отвори весник а да не се прочита. Тогаш би требало со денови да се зборува ако тоа се систематизира.

Затоа гласно прашувам, во вакви прилики односно неприлики како е можно граѓаните на Македонија да стопанисуваат и дали постои можност во вакви средини да се развиваат економски или пазарни односи? Одговорот е не. Во РМ нема ниту една институција каде нема класичен кри минал и корупција и каде владеат пазарни, економски односи и функционира правниот систем.

Им се извенувам на исклучоците. Бидејќи статистиката така ме научила, се што статистички не е значајно, да се отфрли. Затоа ја носам оваа констатација, што ја искажав.

За ваквата сиромаштија највиновни владите на СДСМ и ДПМНЕ кои, во изминатите 10 години, само затвораа фирми, а на тој начин ги уништија сите стопански системи што добро работеа во едноумието. За жал, сега живееме во едно безумие што е многу полошо од едноумието.

Во последните три години се иселија преку 100 илјади луѓе меѓу кои најспособните и најкреативните умови од Македонија. Оваа Влада, со големи даноци и каматни стапки го дотолчи уништеното стопанство на РМ, Сето ова е резултат на немањето изградени превентивни механизми и немањето државничко чувство.

ВАНГЕЛ СИМЕВ: (Продолжение)

Поради наведеното имаме минимално странско вложување, а додека досегашните партии излезот на Македонија го гледаат само преку даноци. Иако ветувавме дека даноците ќе ги намалиме, сепак откако дојде ВМРО-ДПМНЕ само се зголемуваат, се земаат разни заеми, разни видови на помош, што сакаат да докажат нешто што е утопија, а тоа е дека опстанокот на Македонија е обврска на Меѓународната заедница. не господо обврска на опстанокот на Македонија зависи само од македонскиот народ, од сите нас овде. Тоа е наша обврска.

Постојано очекуваме некои пари од Тајван, од Јапонија, од ЕУ и други такви. Таквиот однос ја доведе Македонија во состојба постојано да врши отстапки на штета на македонскиот народ.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Вангел Симев.

Ги молам сите пријавени пратеници да се придржуваат на дневниот ред, бидејќи ќе морам да Ви го земам зборот.

За реплика се јавува г-динот Слободан Даневски.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Господине потпретседателе, дами и господа пратеници,

Незнам од кои причини г-динот Вангел Симев ме спомна во контекст на овој закон. Сигурно е очигледна грешка.

Јас би му кажал на г-динот вангел Симев, ако беше принципиелен, би го вратил на почетокот на мандатот на оваа Влада и составот на овој Парламент.

Ние формиравме Анкетна комисија за јавните набавки. Каде беше г-динот Вангел Симев тогаш да дискутира за јавните набавки. Г-дине Симев таа Анкетна Комисија која не ја заврши работата, незнам од кои причини утврди многу неправилности за

работата на минатата Влада. Јас сум во корелација со Вас и сум да се примени овој амандман, да влезеше уште во 1990 година. Не можеме ние да амнестираме криминал. И јас сум за тоа. Во кој контекст Вие зборувате таму за голмани и играчи, не ми е јасно, во кој контекст ме спомнувате мене, фудбалери играчи. Би било добро да објасните што има Слободан Даневски со голманот и фудбалерот и напад.

Инаку законот дека треба да оди и дека треба да има ректроактивно дејство и јас сум за тоа, сум за тоа дека треба уште од 1990 година да важи. Некои до сега ќе издржеа по десет години затвор, некои десет години ќе си одлежеа, ако го применувавме законот.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Слободан Даневски.

За реплика се јави г-динот Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Колеги пратеници, навистина ми беше драго што г-дин Вангел Симев спомна некои разговори што биле водени во кафана. Јас тврдам дека го заработив тоа што го имам. Овде сега е Законот за корупцијата.

Знаете ли што г-дине Симев, парите се заработуваат со ум и работа. На будала пари не му следуваат. Тоа е едно.

Второ, знаете ли што е овој закон. Овој закон е за корупција. Зарем не можете да си се прашате за колку пари се продадовте за таа така наречена ВМРО-Македонска, за 50 илјади марки кои и ден денес не Ви ги дадоа. Па тоа е корупција. Вие живеете во некоја имагинарност. Говорите дека сте доктор за фудбал. Сакам да ни донесете една диплома, да видиме каде успеавте, во кој клуб добивте напредок, во кој клуб освоивте првенство, каде не испаднавте. Па зар таков стручњак имаме. Наша грешка е што имавме кандидат во ВМРО-ДПМНЕ, како тебе.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Томислав Стојановски меѓутоа веројатно направи лапсус. Ние сме на пат да донесеме закон за спречување на корупцијата. Вие рековте закон за корупција.

Повелете г-дин Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани дами и господа,

Господине Даневски, прво благодарам што ме поддржа за амандманот што го поднесе партијата ВМРО-Македонска од 1992 година.

Второ зошто те спомнав. Јас спомнав фудбал овде затоа што некои дофрлија овде. Сакам да кажам дека е криминал на некого да му се скрши нога, кој живее од фудбалот. На Запад и во затвор се оди за скршена нога. Затоа го спомнав тоа.

На г-динот Томе Стојановски сакам да му одговорам.

Господине Стојановски во Македонија знаете ли колку луѓе навредивте, што се умни. Еве јас не се ставам во нив. Значи според Вас умни се само тие што имаат пет милиони марки. Не, на умните луѓе не им требаат пари. Знаете ли што им треба. Им треба идеологија да создадат нешто во животот, за државата да работат. Вие немате идеологија. Вие копнеете и жедни сте само за влас и пари, а изгледа повеќе парите Ви се од се друго.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За реплика се јавува г-дин Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Кога спомнав умни директно мислата ми беше кон Вас насочена г-дине Симев. Вие бевте тој синоним на умност што сте доктор по фудбал, а немате ништо. Вие живеете во идеологија, види го нема ништо, не работи ништо, ала да му е. Јас живеам во прогрес. Кој има тој вреди.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

После сите овие реплики смогнавме сили и се надевам дека можеме да продолжиме со работа.

Збор има госпоѓа Џулистана Марковска.

ЏУЛИСТАНА МАРКОВСКА:

Господине потпретседателе, дами и господа пратеници,

На почетокот г-дине потпретседателе до Вас имам една процедурална забелешка. Тоа повеќе од аспект на стенограмот.

Во дискусијата во која се зборуваше, за жал најмалку за законот повеќе за се и сешто, имаше една грешка во излагањето, верувам дека е на намерна. Тоа е дека во Собранието има бугарски партии.

Прво се работи за навреда на една држава, бидејќи ние имаме добрососетски односи со Бугарија, а второ во Република Македонија е недозволиво да членуваат бугарски партии во Парламентот, така што сметам дека требаше да побарате од дискусантот да се извини за тоа.

Денешниот предлог закон несомнено претставува сериозен закон што треба да заокружи еден систем, колку од финансиската, банкарската сфера, законите што ги донесовме, уште повеќе од аспект на целокупното законодавство што го имаме во кривично-правосудната сфера, би ја нарекла, од причина што овој закон, навистина, можеби, требаше да се донесе порано, меѓутоа неговото неприсуство се чувствуваше како правен вакуум заради тоа што корупцијата беше, е и вероватно ќе претставува најсериозна закана за секоја правна држава. Таа не е измислена во Македонија, постои и во други држави, како што рекоа многу дискусанти, држави кои имаат поголем период на создавање, развој и живот на демократијата. Меѓутоа, нашиот народ вели подобро некогаш отколку никогаш.

Не можам да се согласам со априори забелешките кои беа овде дадени дека овој закон кога би го предложил некој друг од страна дека истиот не бил изгласан и порано, затоа што требаше тоа да се каже, да се направи, па да видиме дали опозицијата односно партиите на власт ќе го совладаа. Можеби има објективни причини што во Министерството за правосудство се сменија повеќе министри, можеби имаше и различен период кон концепцијата, иако 90% од содржината на законот кој беше предложен во првичната варијанта го среќаваме сега. Генерално јас лично можам да давам оценка дека овој закон, следејќи ги искуствата на другите земји, бидејќи очигледно како првичен е таков и морале да бидат следени искуствата, дава една рамка за тоа како да се спречи корупцијата, но исто така дава и рамка како особено да се совлада конфликтот на интереси кој е застапен секаде и веројатно ќе биде предмет на дополнување на овој законски текст кој што е предложен од страна на оваа Влада. Меѓутоа многу е подобро да признаете во почетокот дека сакате да направите ред во една сфера со тоа што ќе предложите закона, а сепак овој закон го предлага Владата, а не го предлагаат поедини пратеници, отколку да бидете без закон воопшто присутен во оваа сфера. Така што кај мене предизвика чудоневидување самиот факт што од страна на еден пратеник од страна на опозицијата, првиот беше речено дека ќе биде поддржан од страна на

целата опозиција односно пратеничката група на СДСМ, за да само во третата дискусија после тоа секој втор или трет член беше критикуван. Меѓутоа не во сфера да се понуди некој подобар текст кој за мене, се разбира доколку како таков биде прифатлив и многу по издржан, ќе биде подобрување на текстот на законот, туку да се каже дека оваа Влада нема намера да го спроведува законот априори. Се разбира дека не можам да се согласам со тоа, туку, ако веќе сакам да направам паралела меѓу сите дискусии, она што овде беше речено повеќе како доза на забава или не сериозност од страна на господинот потпретседател на Собранието Томислав Стојановски дека некој се плаши од спроведувањето на овој закон, но тоа не сме ние затоа што го носиме и тој ќе се спроведува сега, туку е некој кој што можеби се гледа како победник на наредните избори, иако, сепак изборите ги решава народот. Така што овде податокот кој што беше изнесен особено во сферата на приватизацијата која кај нас се чита со равенство еднакво на корупција што се разбира не е точно, беше речено дали 3% е 700 милиони марки инкасирани од страна на Телекомот. Гледано од оваа дистанца многу е лесно да кажеме дека ние направивме вносна инвестиција со продажбата на Телекомот затоа што ако Телекомот кој што кога тогаш мора да се приватизира, цената веројатно би били или половична, или пак можеби само една третина од она што може да се добие сега.

Друго прашање за кое што можеби вреди да се разговара е дали 700-те милиони марки се употребија така како што предлагаше Владата и Буџетот или за жал отидоа повеќе на барутот во оваа држава, меѓутоа тоа е вистината.

Второ негледам зошто нашите претходници се срамуваат од фактот дека повеќе од 51%, а би рекла не 51, туку за тоа можам да земам и конкретни податоци од Агенцијата, околу 70% е од приватизацијата што јас не ја гледам како корупција, е направен во минатиот период. Секоја една влада сака да го покаже својот реформски курс со цел да направи приватизација. Ако тоа го направила Владата на Бранко Црвенковски тогаш ние треба да им честитаме, бидејќи факт е дека 70% приватизираа тие. Сега колкав процент од тие средства се собрани, колкав процент се нашол во приватни џебови, а колкав процент инкасирала државата, тоа е веќе прашање за кое треба да дискутираме, не само за таа влада, туку и за нашата Влада.

Она што сакам да го истакнам овде е дека непостоењето на закон за корупција

апсолутно не претставува предмет дека некоја влада владее со корупција, ниту претходната ниту сегашната. Ние во нашата држава имаме Кривичен закон. Кривичниот закон предвидува можност, до колку секој еден граѓанин има можност или има податоци, или има факти дека некој друг граѓанин, ако сакате и власта, односно како што овде беа изречени сериозни шпекулативни изјави дека во оваа држава е корумпиран премиерот, дека е корумпирана и неговата сопруга, тогаш тој е должен тоа да го пријави надлежниот орган на прогон односно Обвинителството. Инаку ако секој овде на оваа говорница може да каже дека некој располага со толкав и толкав имот, без , еве да биде формирана државната комисија која практично како предмет на работа ќе го има овој случај на сите избрани јавни функционери, на Владата, на нас пратениците, тогаш или тој граѓанин нема податоци, што еве може да се заклуч, или пак се служи со шпекулации кои за жал најчесто се пишуваат во кабинетите на претставниците на нашата опозиција, бидејќи ако биле точни тие ќе се упателе кај надлежниот орган, Јавниот обвинител за тоа се разбира ќе биле преземени или ќе се преземат санкциони мерки. Се друго инаку се сведува на еден обичен маркетинг дека во оваа држава самото тоа што сте пратеник или министер или премиер, веќе подразбира знак на равенство. Такво нешто во една нормална правна држава, за жал не е можно, заради тоа што овде беше речено, пратениците не може да членуваат во управни одбори. Тоа е точно, но беше речено со опаската , во кој дветретини од пратениците се припадници на владеачката коалиција. Дали тоа подразбира дека останатата една третина кои се членови на управните одбори не се криминалци, затоа што колку што М9не ми е познато досегашниот наш закон или целокупната регулатива што ние ја имаме, не претставуваше пречка за ниеден граѓанин, вклучително и за пратеници, да бидат избрани и за повереници, да бидат избрани за членови на управни одбори. Ова е прв закон кој што тоа го нуди. Тоа значи дека никој во оваа држава, свесно или намерно не направил превид.

Второ, беше речено, ако оваа Влада сакаше да го почитува овој закон, а не знам како ќе го почитува ако истиот закон не бил донесен, во првичната фаза кога бил донесен ја искажала својата политичка ориентација. Ние променивме

многу, прво министри за правосудство односно за правда. Секој министер може да има поинаква верзија. Точно е дека Владата претставува колективен орган, точно е и се согласувам со фактот дека требало да биде поднесен на време, порано, законот, меѓутоа факт е дека и ова Собрание не работеше скоро една година ефективно, од целокупниот мандат до сега, три ипол години.

Друго многу поважна работа . Се вели, тој правен вакуум кој бил направен , оваа Влада , и покрај тоа што раково дека го нуди законот, натаму априори не сака да го оствари. Што тоа значи? Да не го донесеме законот, или дека немаме други механизми кои ќе можат да не заштитат, корупцијата коа што е присутна или која што би можела да се открие, не сакаме да ја спречиме.

Од амандманите кои што досега ги добивме , се разбира до колку не биде предложени други, освен формирањето на комисијата не се нуди ниту една друга измена која ќе го подобри текстот. Тогаш навистина останува отворено прашањето дали некој сака во овој момент да каже дека законот не чини, така како што е предложен, или пак се плаши од неговото спроведување. Јас не сакам да верувам во второто, меѓутоа, очигледно, за жал, испаѓа дека тоа е така.

Друга работа која што исто така барем мене ми се наметнува како сериозен проблем, би било добро претставникот од Владата да ни го објасни.

Во еден од членовите се вели не е важен изборот во управните одбори. Важно ни е членот 21 првата точка во кој се вели дека избран Или именуван функционер за време на траењето на мандатот не може да врши никаква друга функција, должност, дејност, што е неспоива со неговата функција.

ГУЛИСТАНА МАРКОВСКА: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Дали ова значи дека Собранието по изгласувањето на овој закон, а тоа се осум дена од неговото донесување ќе биде комплетно професионализирано. Заради тоа што за пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ можам да кажам дека некаде 80, или 90%, бидејќи таков беше ставот на нашата партија барем во тој дел го почитувавме дека ќе се бавиме професионално со работата во Собранието. Овде има голем дел на луѓе кои не се професионални, особено има голем дел на професори. Што ќе се случи со нив и дали навистина законот ќе се спроведува секаде подеднакво и дали

Владата, или со кој механизам мисли тоа да го спроведе. Тоа останува како отворено прашање.

Ќе завршам, дека законот не претендира да биде најдобар, бидејќи е прв пат донесен ваков каков што е. Меѓутоа, она што го нуди, мислам дека нуди една добра заштита од корупцијата и веројатно ќе биде надоградуван во својата работа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Едно објаснување. Мислам дека пратеникот Вангел Симев употреби тежок збор. Меѓутоа тој и до скоро беше ваш член и мислам дека треба да се извини ако чувствува за потребно. Мислам дека јавноста ќе процени кој како зборува на оваа говорница.

За збор се јави Диспина Марковска.

ДИСПИНА МАРКОВСКА:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Владата. Како прво, јас ќе го поддржам законот за спречување на корупција. Како второ, сакам мојот почитуван колега што вчера ме нарече рекетар. Да го прашам, бидејќи тој има големо искуство, втор мандат седи во овие клупи. Да ми одговори, сметајќи дека тој има големо искуство од рекетарството, па ме нарече рекетар, а јас сум жена. Како можам да бидам рекетар, вие оценете и нека оцени целата македонска јавност. И сакам да му препорачам да го проучи добро сега Законот за корупција и Законот за пратеници и да се нај-де себеси во овие закони, дали е рекетар, или е маж?

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани дами и господа, бидејќи бев спомнат од Гулистана Марковска, зошто го употребив зборот "бугарска". Бев испровоциран, јас кажав, зборував за мојата партија ВМРО-Македонска. Ме прашаа како се викате? Јас одговорив: ВМРО-Македонска. Повторно ме прашаа зошто? Затоа што реков, има и бугарска. Не реков дека вие сте бугарска. Ако си ја имате мувата на капата, бркајте ја. Зошто го велам ова? Затоа што Здружението "Радко" во центарот на Скопје беа тепани македончиња, а тоа не би го дозволила ниедна држава. Ништо не е преземено. Не треба да кажам јас, народот нека оцени кој и зошто.

На Мара Бунева во центарот на Скопје се отвори спомен плоча. Па треба ли уште да зборувам. Јас не кажав дека вие

сте, или дали има кај вас. Кај вас може да има еден, или двајца. Ништо не реков.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Почитуван господине потпретседателе, дами и господа, јас ова донесување на закон за спречување на корупција го доживувам како нешто задоцнето, потребно но, сепак би кажал препорачливо. Има мноштво недостатоци во нашето општество. Сигурно дека тие кои се на раководни места, кои се па и на политички бираниите функции, дека тие лица се најмногу повикани да се придржуваат до словото на законот, но исто така и да се однесуваат согласно на традицијата и моралот.

Овој текст што го имаме тука, не би сакал да тврдам во дефинитивна форма, мене сепак ми личи како на набележување морални стандарди. Тоа е толку очигледно дека никакво одговорно лице на функција не треба да се занимава со дејности, или пак да направи потези кои би претставувале едностранчива погодност, или добивка, конкретно било за него лично, или пак за некоја групација и нека е тоа политичка партија. За мене основен недостаток останува тоа што поимот корупција е без дефиниција. Поимот корупција го немаме тука опишано во законот. Поимот корупција исто така не е присутен во Кривичниот закон. И сметам дека мноштвото на овие одредби во случај лице кое е на функција да ги пов-реди, истото лице кога ќе биде гонето, а нормално е тоа да има судска разврска, ќе може да користи огромен арсенал на адвокатите многу по-добро познат. Така што тие процеси нема ни да бидат своја завршница. Независно од се, штом веќе сите знаат и се гледа дека во нашето општество нештата не одат, дека на многу страни имаме потфрлања, придонес за подобра клима е донесувањето на ваков закон. Дали тој може да важи ретроактивно во случај ние да донесеме такви измени преку амандман, секако дека може да важи, но ќе остане и тоа да се осветлува, бидејќи начелно во Уставот ние гарантираме дека не може да се даде ретроактивно важење на членови од закон, или на законите доколку се повредени интересите на поединецот, на граѓанинот. Од тука сметам дека сосема е непотребно ние да се задржуваме во оваа завршна фаза од овој закон. Едноставно упатно е да биде тој донесен, упатно е како што беше упатно да се донесат и други закони, еве ќе го спомнам Законот за пратеници, но ете и тој не се потпишува. Така што стандардите во нашето општество и во политиката не се издигнуваат на

повисоко рамниште, а со тоа јас сметам дека и општеството не може да се продружи во поволната насока. Нам ни е потребно прочистување морално посебно и затоа што Република Македонија беше жртва на војна. А во тој исти период од седум месеци, девет месеци, пет месеци, или 11, а можеби и ќе потрае, во тој ист период Парламентот си зеде голема слобода и не заседаваше, односно дерогирани се тие надлежности. Од тука мислам дека овој закон упатно е да го донесеме. Големо прашање е колку од тоа ќе може да се ефектуира. Но, во секој случај ако има потреба од широки настапи и големи дискусии, јас би посакал да се отворат микрофоните и на ТВ станиците и радиостаниците па таму да бидеме големо витештво. Не мора секоја точка што е тука на дневен ред повторно да биде оптоварувана волку многу.

ИЛИЈА ЛАЗАРОВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани претставници на Владата, колеги пратеници, не знам од каде толку скепса околу донесувањето на овој закон. Зошто, што по тоа, што ќе се случи, дали ќе успее да заживее или не. Јас го разбираам господинот Поповски во неговата дискусија за недовербата околу заживувањето на овој закон. Веројатно тој поаѓа од еден негов предлог во минатиот мандат, ако се секавате Законот за пушењето. Тој негов фамозен закон според мене, каде што тогаш во тие неколку месеци одкако се донесе по фирмите, по претпријатијата, по училиштата, се бараше еден метар квадратен простор каде тие луѓе несреќници да се скријат за да можат да ги задоволат своите страсти. И јас го разбираам, треба да се создадат одредени услови кога се предлага некој закон. Меѓутоа, мислам дека и овој закон ќе има такви болести, дека ќе има сигурно и спротивставување, кочење. Веројатно тој мисли еве, ова го пакуваат за наредната власт. Убаво дофрли еден тука од нашите пратеници: не се секирајте, нема да бидете на власт, нема да ги имате тие проблеми. Ќе ги имаат тие што ќе бидат на власт. И верувам дека ќе заживее овој закон и дека ќе ги даде плодовите уште во неговата прва година, на живеење, на опстојување.

Инаку, лично за текстот на законот имам забелешки, има забелешки по многу негови членови за многу нејаснотии. Меѓутоа, како и секој закон првично доенсен во од ќе се решаваат неговите пропусти. Многу недоследности во него праксата ќе ги корегира. Ниенеден закон не е донесен еднаш за секогаш. После шест

месеци негово живеење тој може да се корегира, да се дополнува, да се надградува, квалитетно да се изградува неговиот текст. Сум за ваков закон. Мислам дека времето е задоцнето. Убаво беше овој закон да се донесе пред три години кога се пушти во таа првична процедура, Владата да собереше повеќе сила за да тој текст се дотера, да се впушти во оваа завршна процедура да се донесе тој закон и нека почнеш да живее уште во изминатите година, две. Сигурен сум дека е за доброто на сите нас што сме најдиректно вклучени во власта, за доброто на сите граѓани на Република Македонија и да се научиме еднаш да живееме така, во ред. Мислам дека законите се донесуваат за да се почитуваат, поред мене, а не како што некои ќе речат законот се донесува за да се крши.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Дали некој друг бара збор?

ИЛИЈА ИЛОСКИ:

Го користам моето деловничко право како дискусија, меѓутоа е кратка реплика на излагањето на госпоѓата Марковска. Добро, се пријавувам за дискусија. Може?

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Вие не бевте спомнати. За дискусија може.

ИЛИЈА ИЛОСКИ:

Значи, искреноста не се цени, тоа што ве лажам дека се пријавувам за дискусија. Се согласувам само со една нејзина констатација дека повеќето дискусанти најмалку што дискутираа, дискутираа за законот, меѓутоа токму и таа ја потврди таа теза, бидејќи околу законот се осврна само на членот 21. Би сакал да укажам на една ноторна лага која се сее повеќе години наназад во Република Македонија и упорно дури и од овие говорници се повторува околу процентот на приватизација за време на владеењето на бившата власт. Сакам да укажам на еден конкретен пример. Ние и како пратеници ги добивме од Агенцијата за приватизација на Република Македонија тие сите алманаси што излегоа, не знам, три, четири колку беа тие книги за извршениот степен на приватизација во Република Македонија од почетокот на носење на законот уште од времето на Анте Марковиќ па до денешни дни. Точно е тоа и се согласувам со неа дека токму и во тие официјални податоци во статистиката стои дека скоро 70% приватизирани се фирмите за време на бившата власт. Меѓутоа, треб.а да се разобличи сениот факт. Јас бев генерален

директор на "ЕМО" Охрид кога таа фирма со вкупно проценет капитал за приватизација од скоро 25 милиони германски марки беше приватизирана токму во тоа време. Таа приватизација беше извршена согласно тогашните законски прописи. Посочувам конкретен пример за да сфати и македонската јавност за што конкретно се работи и со што конкретно се шпекуира овде. Знани, таа фирма беше тогаш приватизирана во висина од преку 55% согласно тогашните законски прописи по принципот на работничко акционерство. Што значи беше една урамниловка да речам, или линеарно распределен капиталот во висина од 55% на сите вработени. Остатокот остана како државен капитал, како дел на ПИОМ и не знам уште некој ситен процент нераспределен капитал. И така по тој принцип се приватизирани скоро 90% од тие 70% ако ги земете, или како што некој спомна 90%. Што се случува во следните фази на приватизација?

Јас тогаш како тогашен генерален директор на "ЕМО" од сегашната гарнитура раководна добивам писмо со кое ме известуваат дека поседувам акции во висина од 500 евра, или поранешни илјада германски марки. Што мислам дека постарите работници поради стажот имаат исто толку кои биле најобични работници во погонот и чистачи во фирмата. Во вториот налет на приватизација од страна на Агенцијата даден е преку ноќ дисконт од 80% и спуштена е вредноста за 36% на истата фирма капитал како државен капитал од страна на Агенцијата за приватизација што го понудила на берзата и е купен од фантомска фирма. Таа фантомска фирма и ден денеска никој не ја знае која е. Напротив, никој не го знае и сопственикот на таа фирма не е појавен пред работниците и ден денеска го поседува капиталот од 36% само за милион и пол германски марки. И преку тие 36% успева да управува и да раководи со целокупниот капитал и сите процеси на фирмата. Ја прашувам госпоѓата Марковска, дали за неа е приватизирана "ЕМО" од Охрид, а по примерот нему уште 90% од сите фирми по принципот на работничко акционерство во времето на СДСМ на криминоген начин, или во вториот налет преку формирање на берзата и продажба со 80% дисконт од номиналната вредност на фирмата, некоја фантомска фирма која и ден денеска не го има донесено глумецот по примерот на "Бучим" - Радовиш. Инаку за волја на вистината треба да се укаже на фактот дека и ден денеска тој фантомски човек комуницира преку

факсовите на шпедицијата "Комтекс" од Скопје која не се знае во чија сопственост е. И затоа не чуди колку некои паметни се збогатиле во Македонија и не чуди тезата дека само богатите се паметни во Македонија. И затоа треба да се престане со тие шпекулации. И ако знае, нека ми одговори госпоѓата Марковска, кога е направена криминогена постапка во приватизацијата на тој општествен капитал?

За пошироката јавност да спомнеме, во тоа време се направени приватизации по принцип на менаџерско приватизирање на фирмите. Колку што јас се сеќавам во скопска "Пивара" во "Цементарата", дел од "Железара" во Скопје кои и ден денеска се нашите најпрофитабилни фирми. А во ваше време кога направивте приватизација по принцип на менаџерско управување, носевте глумци од Америка кои наместо да вадат руда, тие рекоа дека ќе прават некои сендвичи "МЕКДОНАЛДС сендвичи. Ниту руда извадија ниту сендвичи направија. Тоа е проблемот, госпоѓа Марковска и немојте повеќе да шпекуирате како што шпекуирате исто со некои 100 илјади фантоми на избирачки списоци, како што шпекуирате со 100 илјади издавани државјанства и тн. И тоа упорно без трунка совест си го верглете во народот изминативе три, четири години. И тоа не ве оправдува. И впрочем кога говореше господинот Поповски рече: Му поставувам на министерот неколку прашања и тој треба да договори, дали од овој датум ќе псотапи согласно тој и тој член, дали од оној датум ќе постапи. Тоа се многу битни прашања ако ја следевте неговата дискусија за да групата на СДСМ одлучи дали ќе гласа за, или против овој закон. Тоа беа суштински прашања што ги поставуваше. Впрочем, поднесени се и амандмани и по амандманската расправа ќе се произнесеме. Ако се прифатат тие амандмани, ние ќе гласаме за законот. Ако не се прифатат, нема да гласаме.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Илија Илоски.

Беше спомнат и министерот, јас мислам дека самиот министер ќе процени дали ќе одговори на дискусија на пратеник. Мислам дека неоправдано го повикувате.

За реплика се јави госпоѓа Ѓулистана Марковска.

ЃУЛИСТАНА МАРКОВСКА:

Почитуван господине
потпретседателе,

Ќе бидам сосема кратка.

Прво, уште еднаш не да кажам направена е злоупотреба, меѓутоа, можеби треба да му се заблагодарам на господинот Илија Илоски што вака пред целата македонска јавност и пред нас пратениците ја изнесе состојбата за сопствената фирма. Ако важеше овој закон порано, немаше да има негова сопствена фирма, па веројатно немаше да има ни толку податоци, меѓутоа, сепак, е тоа негов клуб.

Втора работа што ми е посебно драго што конечно ние успеавме да се усогласиме е дека 70% од приватизацијата во сите фирми во Република Македонија е направена во времето на реформската влада на господинот Бранко Црвенковски.

Сега, што останува спорно?

(Дофрлување од место)

Е, сега, дали 70% или 90% не е битно, застанавме на бројката 70. Што станува спорен елемент. Колку што ми е познато, ниту Владата на господинот Бранко Црвенковски, ниту Владата на господинот Љубчо Георгиевски не го поништи Законот за приватизација на фирма таканаречен популарен закон на Анте Марковиќ и колку што ми е исто така познато, никој во оваа држава не зборува за приватизацијата пред и по господинот Анте Марковиќ, ниту воопшто зборува за процес на приватизација.

Тоа што господата од Социјалдемократскиот сојуз веројатно мислат дека во тоа време можеле да приватизираат други фирми кои што, гледано од денешен аспект, можеби за нив ќе донеле повеќе поени кај меѓународната јавност, да не бидат прикажани како кочничари на реформите во приватизацијата, туку да бидат прикажани како вистински реформатори е нивен минус, меѓутоа, добро е што на крај се усогласивме дека 70% од капиталот е приватизиран, дека не постои броење на времето пред и по Анте Марковиќ, а во врска со неговото конкретно прашање за тоа дали постојат или не постојат фантомски фирми го упатувам, бидејќи зборуваше конкретно за една состојба за една фирма да се упати како пратеник, без оглед дали е позиција или опозиција, има право да располага со соодветни податоци кои, се разбира, доколку не се деловна тајна, веќе не ја

познавам таа проблематика, можат да му бидат јавно соопштени како и на кој начин е приватизиран ЕМО од Охрид.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

И благодарам на госпоѓа Ѓулистана Марковска.

Да се договориме, сведоци сте на тоа дека општиот претрес беше завршен. Јас сакам вечерва општиот претрес да го завршиме и со Стоттата седница да продолжиме некој друг ден. Ако вие мислите дека можеме да работиме, да продолжиме, но јас ве уверувам дека немаме кворум за работа. Меѓутоа, пријавени се Илија Лазаров, Данило Глигоровски, Наќе Стојановски, Илија Илоски, веројатно и други ќе се пријават, затоа мислам ако мислите да го завршиме општиот претрес, меѓутоа, бројот на пријавени расте.

Бидејќи се пријавија голем број на пратеници, очигледно не можеме ни општиот претрес да го завршиме, тука ќе прекинеме со работа, а дополнително ќе бидете известени за продолжување на Стоттата седница.

Благодарам.

(Седницата прекина со работа во 18,45 часот)